T. Eimers
R. Kennis
M. Roelofs

Rendement van het Flex College

Monitor Flex College - Tweede meting

KENNISCENTRUM
beroepsonderwijs arbeidsmarkt

RENDEMENT VAN HET FLEX COLLEGE

Rendement van het Flex College

Monitor Flex College - Tweede meting

T. Eimers
R. Kennis
M. Roelofs

6 mei 2011

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

Deze publicatie is te bestellen bij het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
Postbus 1422
6501 BK Nijmegen
Tel.: 024 - 382 32 40
Fax: 024 - 382 32 49
E-mail: info@kbanijmegen.nl

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK DEN HAAG

Eimers, Ton
Kennis, Rita
Roelofs, Mariska

Rendement van het Flex College.
Monitor Flex College - Tweede meting.
ISBN 978 – 90 - 77202 - 59 - 3
NUR 840

© 2011 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoud

1 Monitor rendement Flex College 1
1.1 Flex College 1
1.2 Nulmeting en tweede meting 2
1.3 Benchmarking 2
1.4 Opzet van de tweede meting 4

2 Omgevingsrendement: de instroom 7
2.1 Nieuwe instroom 7
2.2 Methodiek probleemprofielen 9
2.3 Probleemprofielen deelnemers Flex College 12
2.4 Conclusies 17

3 Extern rendement 19
3.1 Uitstroom 20
3.2 Extern rendement VAVO 22
3.3 Extern rendement VMBO 23
3.4 Extern rendement AKA 24
3.5 Extern rendement Eigenwijs 26
3.6 Conclusie extern rendement Flex College 27

4 Intern rendement 31
4.1 Blijvers en switchers 31
4.2 Intern rendement 33
4.3 Intern rendement Vmbo en AKA 34
4.4 Intern rendement Eigenwijs 37
4.5 Intern rendement VAVO 39
4.6 Conclusie intern rendement 41

5 Samenvatting en conclusies 45

1 Monitor rendement Flex College

1.1 Flex College

Op 1 augustus 2008 is het Flex College van start gegaan. Het Flex College biedt een leeromgeving voor risicoleerlingen van 12 jaar en ouder, die in het reguliere voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs binnen het Samenwerkingsverband VO-ROC Nijmegen en omgeving (tijdelijk) geen passende vormen van onderwijs en begeleiding kunnen krijgen. Deze leerlingen kunnen in het Flex College worden opgevangen, geobserveerd, gediagnosticeerd en passende vormen van onderwijs en begeleiding ontvangen. Het onderwijs is altijd gericht op de terugkeer naar het reguliere onderwijs, het behalen van een onderwijskwalificatie of toeleiding naar arbeid. Het Flex College biedt naast vmbo en mbo ook havo en vwo aan.
Het Flex College bestaat uit een Expertisecentrum en twee onderwijscentra, namelijk het Centrum voor Beroeps- en Arbeidsmarktonderwijs (CBA) en het Centrum voor Algemeen Vormend Onderwijs (CAVO).

- Binnen het Expertisecentrum zijn een aantal functies ondergebracht. Dit centrum omvat de toelatingscommissie (PCL) voor het Flex College en heeft daarnaast als hoofdtaak de ondersteuning en versterking van de zorgstructuur in het reguliere onderwijs. Naast deze functies is aan het Expertisecentrum de Reboundvoorziening verbonden.
- In het CBA worden leerlingen opgevangen, die vanwege hun problematiek, talenten en voorkeuren aangewezen zijn op arbeidsmarktgericht onderwijs. Zij worden gekwalificeerd met een vmbo-diploma of een diploma mbo-niveau 1 of 2.
- Het CAVO is bedoeld voor leerlingen met de potentie om tenminste het diploma vmbo-t te halen en mogelijk het niveau havo/vwo.

Het onderwijs wordt gegeven op een aantal locaties: CAVO op locatie Marterstraat (VAVO: vmbo, havo, vwo), locatie Heyendaalseweg (Eigenwijs: vmbo-t, havo/vwo) en locatie Krekelstraat (onderbouw, vmbo-t); CBA op locatie Hatertseweg (vmbo, mbo); Reboundvoorziening op locatie Krekelstraat.
Het Flex College omvat ook een onderdeel Rebound. De Rebound wordt, gezien de afwijkende aard van de instroom, aanpak en deelnemerspopulatie, in deze rapportage niet meegenomen.

1.2 Nulmeting en tweede meting

Nulmeting
Eind 2009 heeft KBA op verzoek van het bestuur van het Samenwerkingsverband onderzoek gedaan naar het rendement van het Flex College. Ten tijde van het onderzoek was het Flex College één volledig schooljaar actief geweest, namelijk schooljaar 2008-2009. Over het extern en intern rendement was na één volledig schooljaar nog weinig te zeggen. Daarom had de evaluatie deels het karakter van een nulmeting: een beschrijving van de deelnemerspopulatie en hun uitgangssituatie. Daarnaast is in het eerste onderzoek een format gemaakt voor latere metingen van het rendement.
Voor de nulmeting is gebruik gemaakt van de beschikbare gegevens in de leerling/deelnemerdossiers. De peildatum voor het onderzoek was 1 oktober 2009. In het totaal zijn toen de gegevens van 568 deelnemers van het Flex College verzameld.
Tweede meting
Eind 2010 is de tweede meting uitgevoerd. Door middel van dossieronderzoek zijn gegevens verzameld van deelnemers die na 1 oktober 2009 (eerste meting) geplaatst zijn in een programma binnen het Flex College. Van deze deelnemers zijn dezelfde gegevens verzameld als van de deelnemers die in de eerste meting zijn meegenomen (achtergrondgegevens, onderwijsprogramma, voorgaande schoolloopbaan, probleemgebieden, betrokken hulpverlening).
Daarnaast is de uitstroom van het Flex College in beeld gebracht. Voor bepaling van het *externe rendement* is onderzocht of de uitstromers een diploma hebben behaald van het gevolgde programma en/of er een succesvolle schakeling heeft plaatsgevonden naar een vervolgopleiding of betaald werk (uitstroombestemming). Tevens is gekeken naar het *interne rendement*, dat wil zeggen de toegevoegde waarde van de trajecten in termen van probleemvermindering, persoons- en talentontwikkeling en gedragsverbetering.

1.3 Benchmarking

Het succes van het Flex College is een belangrijk gegeven, niet alleen om intern processen te verbeteren en bij te sturen, maar ook voor bestuurders en subsidieverstrekkers om de kosten en baten van het Flex College af te kunnen wegen. Eenvoudig gesteld bestaat het succes van het Flex College hoofdzakelijk uit het goed helpen van jongeren met problemen. Of jongeren goed geholpen worden blijkt echter pas naar verloop van tijd. Een belangrijk ijkpunt is bijvoorbeeld of zij een startkwalificatie behalen. Vaak duurt het traject daarheen voor hen jaren. Pas

na verloop van tijd wordt het succes van het Flex College duidelijk. Een ander lastig punt is de vraag wat de maat voor succes zou moeten zijn. De deelnemers van het Flex College komen bijna allemaal binnen met veel problemen. Op voorhand is duidelijk dat het lang niet voor allemaal haalbaar zal zijn om een startkwalificatie te behalen. Maar met welk rendement kan het Flex College tevreden zijn? Hoe hoog moet de lat worden gelegd? Om op die vragen in de toekomst een adequaat antwoord te kunnen geven wordt een benchmark ontwikkeld die het mogelijk maakt het Flex College met andere, soortgelijke voorzieningen te vergelijken.

Bouwstenen van de benchmark

Benchmarking plaatst de resultaten van verschillende organisaties naast elkaar en maakt vergelijking mogelijk. Benchmarking vereist dat er een eenduidige set van meetinstrumenten en criteria bestaat waarmee de gegevens worden verzameld en vergeleken. Voor de monitoring van het Flex College wordt aangesloten bij de Regiomonitor Voortijdig Schoolverlaten Utrecht. De Regiomonitor is ontwikkeld door KBA in opdracht van de RMC-regio's Utrecht en Eem & Vallei. Bij de Regiomonitor zijn dertig gemeenten in Utrecht en Gelderland aangesloten. In de Regiomonitor worden meer dan 10.000 jongeren gevolgd uit verschillende doelgroepen, onder meer alle uitvallers en 'risicodeelnemers' van ROC Midden-Nederland en ROC ASA, deelnemers van verschillende projecten en voorzieningen en alle zorgleerlingen in het Utrechtse voortgezet onderwijs. Onderdeel van de Regiomonitor is ook het monitoren en evalueren van de Utrechtse School. De Utrechtse School is opgezet naar het model van het Flex College en daarom in veel opzichten zeer goed vergelijkbaar met de Nijmeegse voorziening. Ook in de Utrechtse School werken voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs samen. Het programma-aanbod bestaat onder meer uit vmbo, avo en mbo/aka.

Voor de monitoring en benchmarking van het Flex College wordt gebruik gemaakt van de voor de Regiomonitor ontwikkelde instrumenten. De resultaten van het Flex College en de Utrechtse School worden met elkaar vergeleken.

De benchmark omvat de volgende belangrijkste bouwstenen:

- *Maten voor succes*. Er wordt gekeken naar drie maten voor succes: het omgevingsrendement, het externe rendement en het interne rendement[1]. In de rapportage komen de drie succesmaten aan de orde in de hoofdstukken 2, 3 en 4.
- *Methodiek voor beschrijving van de deelnemerspopulatie*. In het kader van de Regiomonitor is een methodiek ontwikkeld die het mogelijk maakt om van deelnemers een eenduidig probleemprofiel op te stellen. Door telkens dezelfde methodiek te gebruiken wordt het mogelijk de 'zwaarte' van deelnemerspopula-

1 Het format daarvoor is uitgewerkt en beschreven in de nulmeting van het Flex College.

ties te vergelijken. In hoofdstuk 2 wordt de methodiek toegelicht en worden de resultaten ervan getoond.

- *Langdurig volgen van deelnemers*. Met behulp van het onderwijsnummer is het mogelijk jongeren langdurig in hun schoolloopbaan te volgen en bijvoorbeeld het behalen van een startkwalificatie te meten. Daarvoor worden jaargroepen (cohorten) van deelnemers gevolgd. In deze tweede meting is al deels de stap naar een cohortbenadering gezet. In hoofdstuk 2 wordt dat nader beschreven.
- *Vergelijking van resultaten*. Om de resultaten van het Flex College in perspectief te kunnen plaatsen wordt een vergelijking gemaakt met de Utrechtse School. Natuurlijk zijn er ook belangrijke verschillen tussen beide voorzieningen en is de Nijmeegse context niet dezelfde als die in Utrecht. De vergelijking is daarom nooit absoluut. In de Regiomonitor wordt nu ook de plusvoorziening van de regio Amersfoort gevolgd, zodat het in de toekomst mogelijk is om ook die, overigens totaal anders georganiseerde voorziening in de benchmark te betrekken.

In de rapportage worden met name in hoofdstuk 2, over de beschrijving van de deelnemerspopulatie, een eerste vergelijking met de Utrechtse School gemaakt. Op dit moment zijn er nog geen uitstroomresultaten van de Utrechtse School bekend. Het onderzoek daarnaar wordt binnenkort afgerond. In de tweede rapportage van de Utrechtse School wordt een vergelijking gemaakt met het externe rendement van het Flex College.

1.4 Opzet van de tweede meting

Om een beeld te krijgen van de startsituatie van de deelnemers die het Flex College instromen, is net als in de nulmeting dossieronderzoek gedaan. De volgende informatiebronnen zijn wederom geraadpleegd:

- CAVO locatie VAVO: informatie uit ‘Registratieformulier cursistbegeleiding’. Van een tiental deelnemers zijn daarnaast de ‘papieren dossiers’ op locatie onderzocht om te kunnen bepalen of deze dossiers meer en/of andere informatie opleveren dan het registratieformulier. Aangezien het registratieformulier een beknopte samenvatting blijkt te zijn van het papieren dossier en de informatie bevat die nodig is voor het onderzoek is bij de overige deelnemers enkel gebruik gemaakt van dit formulier.
- CBA vmbo: informatie uit intakeverslagen, aangevuld met informatie uit papieren leerling-dossiers;
- CBA AKA: informatie uit intakeverslagen, aangevuld met informatie uit papieren leerling-dossiers;

- CAVO locatie Eigenwijs: informatie uit leerlingvolgsysteem, waar nodig aangevuld met informatie papieren leerling-dossiers;
- Reboundvoorziening: informatie afkomstig uit ‘Aanmeldingsformulier PCL’.

Voor het onderzoek is gekeken naar de situatie per eind 2010. Omdat op dat moment de onderdelen van het Flex College nog relatief volgens de eigen patronen functioneerden, althans waar het de dossiervorming en verwante activiteiten betreft, wordt in de rapportage gesproken over VAVO, VMBO, AKA en Eigenwijs als 'onderdelen' van het Flex college[2].

Eén van de conclusies uit de nulmeting was, dat de registratie van deelnemersgegevens binnen het Flex College niet eenduidig, niet compleet en niet volledig betrouwbaar is. Ten tijde van de tweede meting is daarin nog altijd onvoldoende verbetering in aangebracht. De verschillende onderdelen hanteren eigen formulieren en criteria voor de registratie, dossiers zijn vaak incompleet, gegevens in deelnemerslijsten ontbreken of blijken onjuist. Het is niet duidelijk in welke mate het proces van onderwijs en begeleiding gehinderd wordt door de onvolledige registraties en dossiers. Duidelijk is wel dat voor een adequate verantwoording en voor het verkrijgen van betrouwbare sturingsinformatie de registraties dringend verbetering behoeven.
Voor de tweede meting zijn voldoende gegevens beschikbaar om een betrouwbaar beeld van het rendement van het Flex College te kunnen schetsen. In de rapportage zal evenwel vaak blijken dat er flinke groepen deelnemers zijn waarvoor op bepaalde aspecten geen gegevens bekend zijn.

2 In het rapport verwijst VMBO met hoofdletters naar het onderdeel van het Flex College en vmbo met kleine letters naar de onderwijssoort.

2 Omgevingsrendement: de instroom

In dit hoofdstuk omschrijven we de instroom van het Flex College. De typering van de instroom is een belangrijke maat voor bepaling van de meerwaarde van het Flex College. De voorziening is immers in het leven geroepen om de jongeren met een zware, meervoudige problematiek op te vangen en daarmee het overige onderwijs in regio te 'ontlasten'. De mate waarin het Flex College andere scholen ontlast door de zwaardere 'probleemgevallen' op te vangen hebben we het *omgevingsrendement* genoemd. Een hoog omgevingsrendement moet dus blijken uit een hoog percentage zware problematiek.
We beschrijven eerst de nieuwe instroom van het Flex College, vervolgens geven we een uitleg over de gehanteerde methodiek om de zwaarte van de deelnemerspopulatie te bepalen en aansluitend beschrijven we de populatie van het Flex College en maken we een vergelijking met de Utrechtse School.

2.1 Nieuwe instroom

Onder de nieuwe instroom verstaan we alle deelnemers van het Flex College die zijn ingestroomd na de peildatum van de eerste meting, namelijk na 1 oktober 2009. Voor de tweede meting is de peildatum 1 oktober 2010.

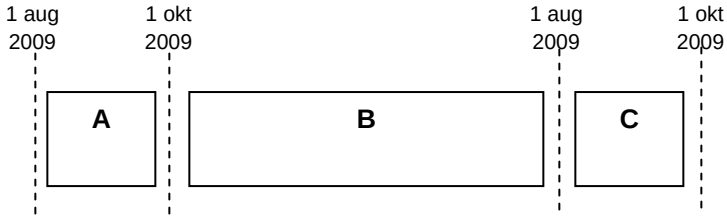

De eerste meting omvat groep A: alle deelnemers die bij het begin van het schooljaar 2009-2010 stonden ingeschreven (peildatum 1 oktober 2009). Dit zijn deelnemers die ingestroomd zijn bij het begin van dat schooljaar, maar voor een groot deel ook in de voorgaande jaren.
De tweede meting omvat groep B en groep C: alle deelnemers die na 1 oktober 2009 zijn ingestroomd in schooljaar 2009-2010 (B) en de groep die nieuw is ingestroomd bij de start van schooljaar 2010-2011 (C).

Groep B wordt nu samen met groep C beschreven als de nieuwe instroom. Voor volgende metingen wordt de overgang gemaakt naar een cohortbenadering[3]. Dan wordt alle instroom gedurende een schooljaar bij elkaar genomen als één cohort. In het bovenstaande overzicht zouden dan groep A en B bij elkaar horen. Op dit moment is dat echter nog niet mogelijk omdat groep A in feite niet een instroomgroep is van schooljaar 2009-2010, maar alle instroom tot de peildatum, dus ook die uit voorgaande jaren, met name schooljaar 2008-2009. De overgang naar een cohortbenadering is van belang voor het volgen van de deelnemers. Er kan dan per cohort worden beschreven hoever zij zijn, welk deel een diploma of een startkwalificatie behaald heeft en welk deel niet. De cohortbenadering maakt het mogelijk het rendement zuiverder te bepalen en ook over aspecten als de verblijfsduur te rapporteren.

In de tweede meting is informatie verzameld van 441 nieuwe deelnemers op het Flex College. Het volgende overzicht toont de instroom per onderdeel en per onderwijstype.

Tabel 2.1 – Instroom per onderdeel

Onderwijsprogramma	VAVO	VMBO	AKA	Eigenwijs	Totaal
VMBO	63	41	-	8	112
- *vmbo-t*	*63*	*-*	*-*	*8*	*71*
- *vmbo-g*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
- *vmbo-k*	*-*	*1*	*-*	*-*	*1*
- *vmbo-b*	*-*	*39*	*-*	*-*	*39*
- *leerweg niet gemeld*	*-*	*1*	*-*	*-*	*1*
Havo	152	-	-	14	166
Vwo	81	-	-	-	81
Mbo (AKA)	-	-	50	-	50
Niet gemeld	2	-	-	-	2
Totaal (N)	298	41	50	22	411

Ten opzichte van de eerste meting zijn er slechts kleine verschillen zichtbaar. Het enige opvallende verschil is dat Eigenwijs in de tweede meting geen vwo-deelnemers telt. In de eerste meting volgde 15 procent van de Eigenwijs-deelnemers een vwo-opleiding. Dat betekent dat er na de eerste meting geen nieuwe vwo-deelnemers zijn ingestroomd.

3 Een belangrijke voorwaarde voor de cohortbenadering is dat het Flex College consequent en eenduidig in- en uitstroomdata registreert. Omdat die gegevens nu niet volledig zijn, is het nog niet mogelijk afzonderlijke cohorten te reconstrueren.

Van de havo-leerlingen op het VAVO volgt 81 procent een eenjarige opleiding en 11 procent een tweejarige opleiding[4]. Bij de eerste meting bedroegen deze percentages respectievelijk 70 (eenjarige opleiding) en 26 procent (tweejarige opleiding).
De instroom van de AKA vertoont een verschuiving. In het schooljaar 2009-2010 was de instroom van de AKA (via de PCL) voor 63 procent afkomstig van het ROC. In 2010-2011 zien we een toename van de instroom rechtstreeks vanuit het vmbo. De helft van de instroom van de AKA komt nu direct uit het vmbo. Het lijkt erop dat leerlingen met een zware problematiek niet eerst door verwezen worden naar het ROC (dat wil zeggen een andere opleiding van het ROC), maar rechtstreeks naar het Flex College gaan.

De verhouding mannen-vrouwen in de deelnemerspopulatie is nu redelijk in evenwicht (56-44 procent), met uitzondering van de AKA. Het percentage vrouwelijke deelnemers is daar gedaald en ligt voor de nieuwe instroom op 28 procent.
De gemiddelde leeftijd van de deelnemers in de tweede meting is 18 jaar. Op het VAVO is de gemiddelde leeftijd het hoogst (19 jaar). Ten opzichte van de eerste meting zijn slechts geringe verschillen zichtbaar met betrekking tot de leeftijd van de deelnemers.

2.2 Methodiek probleemprofielen

Uit de eerste meting bleek dat de deelnemers van het Flex College voor het merendeel passen in het profiel van de risicoleerling met meervoudige en complexe problematiek. Voor de tweede meting wordt gebruikt gemaakt van een nieuwe methodiek waarmee het mogelijk is om voor elke deelnemer een eenduidig probleemprofiel op te stellen. De methodiek is gebaseerd op grootschalig empirisch onderzoek onder meer dan 1.000 jongeren.

Er worden vijf verschillende probleemprofielen bij jongeren onderscheiden:
- Gedragsproblematiek
- Persoonlijke problematiek
- Problemen in de studiehouding/vaardigheden
- Problemen met het studieniveau
- Loopbaanproblematiek

4 Van de overige leerlingen is uit het onderzoek niet gebleken of zij een één- of tweejarige havo-opleiding volgen.

In bijlage 2 is een nadere toelichting van de methodiek opgenomen. Hier volstaan we daarom met een korte toelichting.

In het profiel Gedragsproblematiek zijn alle vormen van problemen in het gedrag en sociaal-emotionele problemen opgenomen. De meeste geïndiceerde stoornissen, zoals stoornissen in het autismespectrum en veelvoorkomende stoornissen als ADHD en ADD, vallen binnen dit profiel. Het profiel Persoonlijke problematiek omvat problemen in de thuis- of gezinssituatie, gezondheidsproblemen, inclusief fysieke beperkingen, verslavingsproblemen en financiële problemen.
De genoemde twee profielen hebben betrekking op de persoon zelf en op zijn of haar privésituatie. De andere drie profielen gaan over de studie. Problemen met de studiehouding/vaardigheden omvat problemen rondom motivatie, leerhouding en verzuim. Het profiel Problemen met het studieniveau verwijst expliciet naar problemen door leerachterstanden, een te hoog studieniveau en problemen met de Nederlandse taal. Het laatste profiel van de Loopbaanproblematiek heeft betrekking op studiekeuzeproblemen en studiewisselingen, inclusief afstroom.
De namen van de profielen zijn zo gekozen dat ze de hoofdmoot van de problemen binnen het profiel omvatten. Dat pakt niet altijd gelukkig uit, omdat bijvoorbeeld onder de noemer gedragsproblematiek ook een flink deel geestelijke gezondheidsproblematiek opgenomen is. De aanduiding gedragsproblematiek is dan ook geen classificatie van problemen, maar louter een verzamelbegrip.

Zoals gezegd is de methodiek van de profielindeling zo opgezet, dat voor één persoon maar één profiel van toepassing is. Dat werkt als volgt: de profielen zijn hiërarchisch geordend, het profiel Gedragsproblematiek gaat boven Persoonlijke problematiek, dat weer boven Problemen studiehouding/vaardigheden gaat. Onderaan de ladder staat Loopbaanproblematiek. Een student met gedragsproblemen krijgt altijd in het profiel Gedragsproblematiek, ongeacht of er ook sprake is van nog andersoortige problemen. Een student met persoonlijke problemen komt altijd in het profiel Persoonlijke problematiek, ongeacht andere problemen, tenzij… er sprake is van gedragsproblematiek, want dan was immers het profiel Gedragsproblematiek van toepassing. Zo heeft een student met het profiel Problemen studiehouding/vaardigheden bijvoorbeeld problemen met de studiehouding, mogelijk ook niveauproblemen en loopbaanproblemen, maar géén gedrags- en persoonlijke problemen. Logischerwijs geldt voor het profiel Loopbaanproblematiek, dat studenten met dit profiel uitsluitend te maken hebben met loopbaanproblemen en met niets anders.
Het voordeel van de indeling is duidelijk wanneer we kijken naar het profiel Loopbaanproblematiek. Dit profiel heeft in deze methodiek geen andere soorten pro-

blemen, waardoor het mogelijk is de hele studiekeuzeproblematiek scherp af te bakenen van de andere problemen.
Een andere consequentie van de gekozen indeling is dat het profiel Gedragsproblematiek mogelijk alle andere soorten onderliggende problemen kan omvatten. In wat mindere mate geldt dat ook voor het profiel Persoonlijke problematiek. Deze twee profielen omvatten dan ook de zwaarste problematiek.

Voor het opstellen van profielen zijn de probleemgebieden die we bij het dossieronderzoek op het Flex College hebben gehanteerd omgezet naar de hierboven onderscheiden probleemprofielen. De probleemgebieden zijn als volgt ingedeeld in de probleemprofielen:

Tabel 2.2 – Indeling van probleemgebieden in probleemprofielen

Probleemprofielen	**Probleemgebieden gehanteerd bij dossieronderzoek FC**
Gedragsproblematiek	• Problemen in gedrag
	• Stoornis
Persoonlijke problematiek	• Problemen in thuissituatie / gezinssituatie
	• Problemen in lichamelijke situatie (medisch, gezondheid)
	• Problemen met financiën
	• Problemen met verslaving
Problemen studiehouding	• Problemen in leerhouding / studiehouding
Problemen opleidingsniveau	• Leerachterstand
Loopbaanproblematiek	• Loopbaanproblemen

Voor alle deelnemers in de eerste meting zijn ook alsnog probleemprofielen opgesteld volgens de nieuwe methodiek.

Overbelaste jongeren
In het huidige VSV-beleid speelt het begrip overbelaste jongeren een belangrijke rol. De term overbelasten werd geïntroduceerd door de WRR in het rapport *'Vertrouwen in de school. Over de uitval van overbelaste jongeren*' uit 2009. Overbelasten in het onderwijs zijn jongeren die te maken hebben met een zware, complexe en gestapelde problematiek. Zij hebben wel de capaciteit om een startkwalificatie te halen, maar worden daarin belemmerd door verschillende soorten problemen die allemaal tegelijkertijd spelen. Het WRR-rapport leidde tot extra aandacht voor deze groep jongeren en er kwam een speciale subsidiemaatregel om de ondersteuning van de overbelasten in zogenaamde 'plusvoorzieningen' te

stimuleren. Hoewel het Flex College al bestond voor het WRR-rapport, is het duidelijk een plusvoorziening zoals de Raad voor ogen had.
Een lastige vraag - die ook in het WRR-rapport niet wordt beantwoord - is wat overbelaste jongeren nu precies zijn. In het Regiomonitor-onderzoek is op basis van empirische gegevens een definitie opgesteld die het mogelijk maakt de groep van overbelasten duidelijk te omschrijven en in onderzoek de omvang van de groep te bepalen[5]. Omdat het Flex College typisch een voorziening is voor overbelasten wordt ook in deze rapportage aandacht besteed aan het aantal overbelasten in de deelnemerspopulatie van het Flex College. De mate waarin er overbelasten op het Flex College zitten is een indicatie voor het omgevingsrendement: de mate waarin het Flex College andere scholen ontlast door de zwaarste problematiek op te vangen.
Onder overbelasten verstaan we jongeren met het probleemprofiel Gedragsproblematiek of Persoonlijke problematiek met een meervoudige of multiproblematiek. In de volgende paragraaf gaan we hier nader op in.

2.3 Probleemprofielen deelnemers Flex College

In de volgende tabellen tonen we de verdeling van de deelnemers naar de vijf probleemprofielen. Allereerst kijken we naar de verdeling voor het gehele Flex College voor de eerste en de tweede meting. Wat opvalt, is de daling van het aantal deelnemers met het profiel Gedragsproblematiek. Tevens valt op dat een groot deel van de deelnemers (28%) geen problemen heeft.

Tabel 2.3 – Percentage leerlingen Flex College behorend tot probleemprofiel

Probleemprofiel	Eerste meting	Tweede meting
Gedragsproblematiek	46	33
Persoonlijke problematiek	21	23
Problemen studiehouding	10	12
Problemen opleidingsniveau	3	0
Loopbaanproblematiek [6]	0	4
Geen melding van problemen	20	28

5 In het voorjaar 2011 wordt in de regio Arnhem op basis van deze definitie een groot regionaal onderzoek gedaan om vast te stellen hoeveel overbelasten er zijn in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.
6 In de eerste meting is niet specifiek gekeken naar loopbaanproblemen.

We weten dat de vier onderdelen van het Flex College verschillen wat betreft hun deelnemers. Daarom maken we in de volgende tabel een onderscheid tussen de deelnemers van VAVO, VMBO, AKA en Eigenwijs. Ook nu tonen we weer de gegevens van de eerste en de tweede meting.

Tabel 2.4 – Percentage leerlingen Flex College behorend tot probleemprofiel per onderdeel

Probleemprofiel	**VAVO**		**VMBO**		**AKA**		**Eigenwijs**	
	1e	**2e**	**1e**	**2e**	**1e**	**2e**	**1e**	**2e**
Gedragsproblematiek	27	16	85	95	65	68	54	85
Persoonlijke problematiek	27	26	1	0	23	30	21	10
Problemen studiehouding	13	14	5	5	5	2	13	5
Problemen opleidingsniveau	2	0	9	0	3	0	0	0
Loopbaanproblematiek	0	6	0	0	0	0	0	0
Geen melding van problemen	31	38	0	0	5	0	12	0

Tabel 2.5 laat een duidelijke tweedeling zien tussen enerzijds het VAVO en anderzijds de onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs. De laatste drie onderdelen hebben zeer hoge percentages Gedrags- en Persoonlijke problematiek, terwijl deze profielen bij het VAVO veel minder vaak voorkomen. Het VAVO kent juist een grote groep zonder problemen.
Als we de vier onderdelen van het Flex College vergelijken met de Utrechtse School zien we de tweedeling bevestigd.

Tabel 2.5 – Percentage leerlingen behorend tot probleemprofiel Flex College en Utrechtse School

Probleemprofiel	**VAVO**	**VMBO**	**AKA**	**Eigenwijs**	**Flex College**	**Utrechtse School**
Gedragsproblematiek	16	95	68	85	33	91
Persoonlijke problematiek	26	0	30	10	23	7
Problemen studiehouding	14	5	2	5	12	1
Problemen opleidingsniveau	0	0	0	0	0	3
Loopbaanproblematiek	6	0	0	0	4	0
Geen melding van problemen	38	0	0	0	28	0

In vergelijking met de Utrechtse School hebben het VMBO en Eigenwijs een zelfde soort deelnemers. Voor de AKA geldt dat in iets mindere mate, wat veroorzaakt wordt door het relatieve hoge percentage Persoonlijke problematiek. Het VAVO heeft een duidelijk afwijkend beeld. Doordat het VAVO bijna zeventig procent van de nieuwe instroom uitmaakt, wordt het plaatje voor het Flex College als geheel daardoor sterk beïnvloed.

Verzwaring problematiek

Keren we nog even terug naar tabel 2.5. De tabel laat zien dat de nieuwe instroom leidt tot enkele wezenlijke veranderingen in de deelnemerspopulatie:

- De nieuwe instroom van het VAVO kent minder zware probleemgevallen dan voorheen. Het percentage Gedragsproblematiek is gedaald van 27 naar 16 procent. Het percentage zonder gemelde problemen stijgt naar 38 procent.
- De populatie van VMBO en AKA werd al bepaald door de zware Gedrags- en Persoonlijke problematiek en dat is in de nieuwe instroom nog scherper geworden. Nu behoren bijna alle deelnemers tot die beide profielen.
- De instroom van Eigenwijs kent opvallend veel meer zware problematiek. Eerder had een flink deel (25%) geen of 'slechts' studieproblemen. Nu lijkt de populatie sterk op die van de onderdelen VMBO en AKA.

De verzwaring komt ook tot uidrukking als we kijken naar een ander gegeven, namelijk de betrokkenheid van externe hulpverlening. De betrokkenheid van hulpverlening bij de deelnemer is een belangrijke indicator voor voorkomen en de ernst van de problematiek. Net als bij de eerste meting is gekeken naar betrokkenheid van de volgende hulpverleners of instanties:

- Psychiater, psycholoog
- Arts
- Politie, justitie
- Jeugdzorg
- Schoolmaatschappelijk werk
- Reclassering
- GGZ
- Entrea (jeugdzorg, speciaal onderwijs, ambulante begeleiding)[7].

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal leerlingen dat te maken heeft met één of meer vormen van bovengenoemde hulpverlening.

7 De twee laatste instanties, GGZ en Entrea, overlappen deels met de andere genoemde vormen van hulpverlening, maar omdat beide instanties een breed pakket van hulp bieden, zijn ze waar ze afzonderlijk werden genoemd, hier ook apart opgevoerd.

Tabel 2.6 – Betrokkenheid hulpverlening, aantal en percentage per onderdeel Flex College

	Betrokkenheid van één of meer vormen van hulpverlening			
	Eerste meting		Tweede meting	
	aantal	%	aantal	%
VAVO	44	13	41	14
Vmbo	57	51	34	83
AKA	37	56	31	62
Eigenwijs	24	39	17	77
Totaal	162	29	123	30

Bij VMBO, AKA en Eigenwijs is de betrokkenheid van externe hulpverlening (sterk) gestegen.

Overbelasten

Voor bepaling van het aantal overbelasten is het van belang om naast de probleemprofielen ook de complexiteit van de problematiek te bekijken. We onderscheiden daarin drie typen: enkelvoudige problematiek wil zeggen dat er slechts sprake is van één probleem, meervoudige problematiek wil zeggen dat er sprake is van twee of meer problemen binnen één profiel (bijvoorbeeld alleen gedragsproblemen) en multiproblematiek wil zeggen dat er sprake is van twee of meer problemen uit twee of meer profielen (bijvoorbeeld gedrags- en persoonlijke problemen). Hoewel ook één probleem zwaar en ingrijpend kan zijn, geldt voor de bepaling van overbelasting het criterium dat er sprake moet zijn van stapeling van problemen. Tabel 2.8 laat de uitsplitsing zien van de probleemprofielen naar complexiteit van de problemen. Ter vergelijking is in de laatste kolom ook het overzicht voor de Utrechtse School (US) toegevoegd.

Tabel 2.7 – Percentage leerlingen behorend tot probleemprofiel met uitsplitsing naar complexiteit

Probleemprofiel	VAVO	VMBO	AKA	Eigen-wijs	US
GEDRAGSPROBLEMATIEK	16	95	68	85	91
Enkelvoudige problematiek	5	0	0	0	0
Meerdere gedragsproblemen	-	0	0	0	1
Multiproblematiek	11	95	68	85	90
PERSOONLIJKE PROBLEMATIEK	26	0	30	10	7
Enkelvoudige problematiek	10	0	0	5	1
Meerdere persoonlijke problemen	4	0	0	5	0
Multiproblematiek	11	0	30	0	6
PROBLEMEN STUDIEHOUDING	14	5	2	5	1
Enkelvoudige problematiek	10	0	0	-	0
Meerdere problemen studiehouding/-vaardigheden	3	0	0	5	0
Multiproblematiek	1	5	2	0	1
PROBLEMEN OPLEIDINGSNIVEAU	0	0	0	0	3
Enkelvoudige problematiek	0	0	0	0	1
Meerdere niveauproblemen	0	0	0	0	2
Multiproblematiek	0	0	0	0	0
LOOPBAANPROBLEMATIEK	6	0	0	0	0
Geen melding van problemen	38	0	0	0	0

Tabel 2.8 laat zien dat, zoals verwacht, bijna alle deelnemers van VMBO, AKA en Eigenwijs te maken hebben met multiproblematiek, dat wil zeggen stapeling van verschillende soorten problemen. We zien ook dat de Gedrags- en Persoonlijke problematiek niet alleen minder vaak voorkomt bij het VAVO, maar ook vaker enkelvoudige problematiek is.

Dat patroon wordt opnieuw zichtbaar als we kijken naar het aantal en percentage overbelasten per onderdeel van het Flex College.

Tabel 2.8 – Aantal en percentage overbelasten per onderdeel

	VAVO		VMBO		AKA		Eigenwijs	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
1e meting	113	34	95	85	52	79	40	66
2e meting	79	27	35	95	49	98	18	90

Het percentage overbelasten op de onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs bedraagt tussen 90 en 98 procent. Op de Utrechtse School is het percentage overbelasten 97 procent. Tussen de eerste en tweede meting is een duidelijke stijging te zien van het percentage overbelasten bij de drie onderdelen. Het Flex College slaagt erin om voor de onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs vrijwel alleen die categorie 'aan te trekken' die ook daadwerkelijk tot de beoogde doelgroep van overbelaste jongeren behoort.
Voor het VAVO ligt de situatie duidelijk anders. Het VAVO is nooit in zijn geheel bedoeld voor overbelasten. Hoewel (ook landelijk) het VAVO tegenwoordig zich vooral richt op jonge, ongediplomeerde schoolverlaters van het vmbo-t, havo en vwo en daarmee een belangrijke rol vervult in de bestrijding van voortijdig schoolverlaten, is het VAVO niet ingericht op de instroom van grote aantallen overbelasten. Inderdaad is de instroom van het VAVO anders van aard dan van de overige onderdelen van het Flex College: het aantal overbelasten bedraagt iets meer dan een kwart van de instroom. Toch is het van belang om te constateren dat het VAVO weldegelijk een deel van de overbelasten-problematiek in Nijmegen opvangt. Hoewel het percentage relatief laag ligt, gaat het in absolute aantallen om veel jongeren. Van alle overbelasten in de nieuwe instroom (aantal 181) gaat bijna de helft (79 ofwel 44%) naar het VAVO. Als geheel wijkt het VAVO dus sterk af van het Flex College als geheel, maar ook binnen het VAVO is er een aanzienlijke groep die weldegelijk als overbelasten - en dus als doelgroep van het Flex College - aangemerkt kan worden. De omvang van die groep lijkt af te nemen: in de eerste meting ging het om ruim een derde, nu om ruim een kwart van de populatie.

2.4 Conclusies

In dit hoofdstuk hebben we gekeken naar het zogenaamde omgevingsrendement. De vraag is of het Flex College, zoals bedoeld, jongeren opneemt die zich kenmerken door een zware, complexe problematiek en daarmee het overige onder-

wijs in de regio ontlast. In aansluiting op het actuele VSV-beleid van de rijksoverheid hanteren we het begrip 'overbelaste' voor de typering van de doelgroep van het Flex College. De conclusies luiden als volgt:

- De onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs voldoen bijna maximaal aan de doelstelling om overbelasten op te vangen. Het percentage overbelasten in de nieuwe instroom ligt op 90 procent of hoger.
- Ten opzichte van de eerste meting slaagt het Flex College er voor de drie onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs nog beter in om de beoogde doelgroep van overbelasten 'binnen' te krijgen. Het percentage overbelasten is aanzienlijk gestegen.
- De instroom van de onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs komt in grote mate overeen met de deelnemerspopulatie van de Utrechtse School.
- Het onderdeel VAVO wijkt af van de overige onderdelen van het Flex College wat betreft de deelnemerspopulatie. Het percentage overbelasten in de nieuwe instroom ligt op 27 procent, lager nog dan in de eerste meting (34 procent).
- Ondanks de duidelijk andere positie van het VAVO heeft het onderdeel nog altijd een belangrijk aandeel in de opvang van overbelasten in de regio. Van alle ingestroomde overbelasten van het Flex College neemt het VAVO bijna de helft (44%) op.

De algemene conclusie is dat het Flex College doet wat het moet doen als het gaat om de instroom, namelijk overbelasten opvangen. In de volgende hoofdstukken kijken we naar het resultaat van de trajecten die het Flex College vervolgens aanbiedt aan de deelnemers.

3 Extern rendement

In dit hoofdstuk kijken we naar het externe rendement van het Flex College. Daaronder verstaan we de mate waarin het Flex College erin slaagt deelnemers toe te leiden naar een diploma en uiteindelijk een startkwalificatie. De term extern rendement verwijst naar het (extern bepaalde) civiel effect van het behaalde resultaat. Meestal is het civiel effect gebonden aan een erkend diploma. In het VSV-beleid wordt de startkwalificatie als ijkpunt gebruikt. Het resultaat van het Flex College omvat, zeker gezien de zware doelgroep, meer dan alleen het wel of niet halen van een diploma. De meeste jongeren komen binnen met ingewikkelde problemen en het behalen van een diploma is voor hen soms erg ver weg. Om die reden kijken we in hoofdstuk 4 ook naar het interne rendement, de meerwaarde van het Flex College voor de deelnemers die niet in diploma's is uit te drukken. Eerst komt echter het externe rendement aan de orde. Voor de bepaling van het externe rendement kijken we naar:

- het al of niet afronden van het gevolgde traject,
- het al of niet behalen van een diploma of certificaat,
- de uitstroombestemming,
- het behalen van een startkwalificatie.

We maken gebruik van gegevens van het Flex College en van onderwijsnummergegevens. Helaas is er geen complete en eenduidige registratie van alle gegevens voor bepaling van het externe rendement binnen het Flex College. In de presentatie per onderdeel komen daardoor bepaalde gegevens soms wel en soms niet aan de orde. De stand van zaken wat betreft het behalen van een startkwalificatie stellen we vast aan de hand van gegevens gekoppeld aan het onderwijsnummer. Via de gemeente Nijmegen is er beschikking over deze gegevens die afkomstig zijn van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Deze gegevens hebben alleen betrekking op jongeren die woonachtig zijn in de gemeenten binnen de RMC-regio Nijmegen.

Onder de noemer *Situatie startkwalificatie* geven we een beeld van de situatie op het moment van de tweede meting (1 oktober 2010). We kijken wie van de exdeelnemers van het Flex College een startkwalificatie heeft behaald en wie er nog onderwijs volgen. Het gaat nadrukkelijk om een tussenstand: veel van de exdeelnemers volgen nog een opleiding en het is afwachten hoeveel van hen ook daadwerkelijk een startkwalificatie behalen. Door later dezelfde meting weer uit te voeren wordt het beeld stap voor stap completer. Op den duur is het mogelijk om aan te geven welk deel van een bepaald cohort wel of niet een startkwalificatie

heeft behaald. Jongeren die op het moment van meting geen startkwalificatie hebben behaald en ook geen onderwijs meer volgen noemen we *voortijdig schoolverlaters*. Ook voor hen geldt dat het eindplaatje nog niet is gemaakt. Ook zij kunnen alsnog een opleiding starten en een startkwalificatie halen, maar nu zijn zij voortijdig schoolverlater.
Voor alle duidelijkheid herhalen we nogmaals dat de actuele situatie startkwalificatie alleen voor de jongeren in beeld gebracht wordt die wonen in de regio Nijmegen. De gevonden percentages zijn evenwel een betrouwbare indicator voor de situatie van de jongeren die buiten de regio wonen. Er is geen reden om aan te nemen dat zij het beter of slechter doen.

3.1 Uitstroom

Het extern rendement wordt bepaald voor alle deelnemers die het Flex College hebben verlaten op het moment van de tweede meting (peildatum 1 oktober 2010). Het betreft deelnemers die ofwel zijn opgenomen in de eerste meting (groep A), ofwel nadien zijn ingestroomd (groep B) en daarna weer zijn uitgestroomd. Het gaat dus om de uitstroom tijdens of na afloop van het schooljaar 2009-2010.

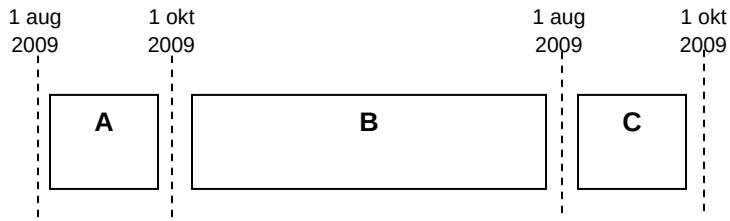

Deelnemers die aan het einde van het schooljaar de opleiding hebben verlaten, maar zijn doorgestroomd of geswitcht naar een andere opleiding binnen het Flex College, behoren niet tot de uitstromers, hoewel zij mogelijk wel een diploma hebben gehaald. De leerlingen die dit betreft (zgn. switchers) worden in hoofdstuk 4 besproken.

In totaal zijn 455 leerlingen in 2009-2010 uitgestroomd uit het Flex College. De uitstroom is als volgt verdeeld:

Tabel 3.1 – Aantal uitstromers per onderdeel

Onderdeel	Aantal uitstroom
VAVO	283
VMBO	65
AKA	74
Eigenwijs	33
Totaal	455

Het merendeel (60 procent) van de uitstroom komt van het VAVO. De uitstroom voor de vier onderdelen van het Flex College is verschillend en hangt af van de duur van het traject. De opleidingen die het Flex College aanbiedt, duren niet allemaal even lang. Het is logisch dat bijvoorbeeld op het VMBO – dat vier jaar duurt – minder leerlingen zijn uitgestroomd dan op de AKA-opleiding of op de VAVO – dat maximaal 2 jaar duurt. Tabel 3.2 laat zien hoeveel leerlingen die in 2009-2010 op het Flex College zaten zijn uitgestroomd, en hoeveel leerlingen binnen de huidige opleiding zijn gebleven (doorstroom naar hoger jaar/blijven zitten), of zijn geswitcht naar een andere opleiding van het Flex College.

Tabel 3.2 – Percentage uitgestroomde leerlingen (van alle leerlingen die in 2009-2010 in opleiding waren) per onderdeel Flex College

Type leerling	VAVO	VMBO	AKA	Eigenwijs
Uitstromer	80	46	71	49
Blijver	14	41	27	44
Switcher	6	13	2	7
Totaal aantal (=100%)	353	140	104	68

Tachtig procent van de VAVO-leerlingen stroomt uit en ook het merendeel van de AKA-deelnemers. Bij de onderdelen VMBO en AKA stroom minder dan de helft uit.

3.2 Extern rendement VAVO

In 2009-2010 zijn 283 VAVO-leerlingen uitgestroomd; ruim de helft van hen volgde een havo-opleiding, ongeveer een kwart een vwo-opleiding en 17 procent van de leerlingen volgde een opleiding vmbo-t [8]. Gemiddeld zijn de uitstromers van het VAVO 20 jaar.

Afronden traject
Zoals gezegd is het behalen van een diploma een belangrijke indicator in het bepalen van het externe rendement. Voor een gedeelte van de leerlingen op het VAVO – die leerlingen die een havo- of vwo-opleiding afronden – betekent dat ook het behalen van een startkwalificatie.
Ongeveer driekwart van de leerlingen (73 procent) heeft het opleidingstraject succesvol afgesloten. Dat betekent tegelijkertijd dat ruim een kwart van de VAVO-leerlingen het traject niet succesvol heeft afgesloten. Vwo-leerlingen op bet VAVO hebben vaker dan havisten en vmbo-t-leerlingen de opleiding succesvol afgerond: 86 procent van de vwo-ers, tegenover 72 procent van de havo-leerlingen en 63 procent van de vmbo-t-leerlingen.

Behalen diploma
Voor veruit de meeste leerlingen op het VAVO (ruim 90 procent) betekent een succesvolle afronding van het opleidingstraject dat zij een diploma halen. Ongeveer 8 procent van de leerlingen sluit het traject af met een certificaat of deelkwalificatie. In totaal hebben 157 leerlingen het VAVO afgerond met een diploma; 82 procent met een havo- of vwo-diploma. Zij hebben een startkwalificatie behaald. Het niet afronden van het beoogde opleidingstraject betekent niet voor alle leerlingen dat zij uitstromen zonder enig ‘papiertje’. Ruim een derde van de leerlingen stroomt alsnog uit met een certificaat. De overige leerlingen behalen geen resultaat, of krijgen alleen een cijferlijst mee.

Uitstroombestemming
Van ongeveer de helft van de VAVO-leerlingen die de opleiding met succes hebben afgerond, was ten tijde van het verlaten van het Flex College onbekend wat zij zouden gaan doen na het Flex College. Van de overige leerlingen vervolgt het merendeel de onderwijsloopbaan door verder te studeren. De havo-leerlingen vrijwel allemaal op hbo-niveau, de vwo-leerlingen vooral op de universiteit of (in mindere mate) op het hbo. Van leerlingen die de opleiding niet succesvol hebben afgerond, is vaak onduidelijk wat zij gaan doen. Voor bijna vier op de tien leerlin-

gen bleek het niveau te hoog te zijn. Het is echter onbekend of zij een nieuwe opleiding starten op een voor hen meer geschikt niveau.

Situatie startkwalificatie
Op het moment van de peildatum heeft 60 procent van de VAVO-uitstroom een startkwalificatie.

Tabel 3.3 – Situatie startkwalificatie VAVO (percentages, N = 209)

	Zonder startkwalificatie	Met startkwalificatie
In onderwijs	24	43
Uit onderwijs	16	17

Het merendeel van de uitstroom zonder startkwalificatie volgt nog een opleiding. Het betreft voornamelijk uitstromers met een vmbo-t diploma die nu een mbo-opleiding volgen. Zestien procent tenslotte heeft geen startkwalificatie behaald op het VAVO en volgt ook nu geen opleiding meer. Zij zijn voortijdig schoolverlaters.

3.3 Extern rendement VMBO

Op het VMBO zijn in 2009-2010 65 leerlingen uitgestroomd. Deze leerlingen waren gemiddeld 16 jaar oud.

Afronden traject en behalen diploma
Vergelijkbaar met het VAVO, sluit driekwart van de leerlingen het opleidingstraject succesvol af[9]. Vrijwel alle leerlingen behalen hiermee een vmbo-diploma voor de basisberoepsgerichte leerweg. Eén leerling heeft een vmbo-diploma voor de kaderberoepsgerichte leerweg behaald.

Uitstroombestemming
Een kwart van de VMBO-leerlingen heeft de opleiding niet succesvol afgerond. Om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, is het daarom van groot belang dat zij wel onderwijs blijven volgen, om zo uiteindelijk een startkwalificatie te behalen.

8 Van 5 procent van de leerlingen is het niveau onbekend.
9 Maar van meer dan een derde van de uitgestroomde leerlingen op het vmbo zijn geen gegevens bekend in het onderzoek over de vraag of zij de opleiding succesvol hebben afgerond.

Ook een gediplomeerde vmbo-leerling is echter nog niet in het bezit van een startkwalificatie. Voor het externe rendement is dus ook de doorstroom naar een vervolgopleiding belangrijk – zowel voor gediplomeerde als niet-gediplomeerde vmbo-leerlingen.
Vrijwel alle leerlingen – gediplomeerd of niet – waren ten tijde van het verlaten van het Flex College van plan om een opleiding te blijven volgen. Dat zou betekenen dat bijna alle uitgestroomde VMBO-leerlingen hun weg naar een startkwalificatie blijven vervolgen, de meesten binnen het mbo.

Situatie startkwalificatie
Op de peildatum, in oktober 2010, blijkt dat de meeste leerlingen (88 procent) inderdaad onderwijs volgen. Het overgrote deel doet dat op het mbo. Een klein aantal leerlingen volgt een andere opleiding, de meeste op het vmbo en een enkeling in het praktijkonderwijs.

Tabel 3.4 – Situatie startkwalificatie VMBO (percentages, N = 58)

	Zonder startkwalificatie	Met startkwalificatie
In onderwijs	88	-
Uit onderwijs	12	-

Circa 12 procent van de leerlingen is (toch) niet gestart met een nieuwe opleiding. Omdat
vmbo-ers nog niet in het bezit zijn van een starkwalificatie, betekent dit dat zij voortijdig schoolverlater zijn.

3.4 Extern rendement AKA

Van de AKA-opleiding zijn 74 leerlingen uitgestroomd. Bijna driekwart van hen is man. Dat is relatief veel, want jongens vormen maar 60 procent van alle AKA-leerlingen. Gemiddeld zijn de uitgestroomde AKA-leerlingen 18 jaar oud.

Afronden traject en behalen diploma
Hoewel de AKA-deelnemers wat betreft de probleemprofielen op de VMBO-leerlingen lijken vormen zij duidelijk een andere groep waar het gaat om opleidingssucces. Bijna tweederde van alle uitgestroomde AKA-leerlingen heeft de opleiding namelijk zonder diploma verlaten. Ruim een kwart (27 procent) van de

AKA-leerlingen is wel succesvol en heeft de opleiding met een mbo-1 diploma verlaten.

Uitstroombestemming
Voor alle AKA-leerlingen – maar zeker ook voor diegenen zonder diploma – is het belangrijk dat zij succesvol worden geschakeld naar een vervolgtraject om zo een startkwalificatie te kunnen behalen. Een AKA-opleiding geldt voor een aantal jongeren echter ook als eindonderwijs. Het mbo-diploma op niveau 1 is voor hen het maximaal haalbare. Doorstroom naar werk kan daarom ook als succesvol worden aangemerkt.

De leerlingen die de AKA-opleiding met een diploma hebben verlaten, stromen vrijwel allemaal door naar vervolgonderwijs. De leerlingen zónder diploma hebben veelal een andere uitstroombestemming. Ongeveer 30 procent stroomt uit naar een vervolgopleiding (17 procent) of werk (14 procent). De overige 70 procent van de leerlingen heeft een andere uitstroombestemming, zoals hulpverlening. Van een beperkt aantal leerlingen is de uitstroombestemming of uitstroomreden bekend:

- niet serieus begonnen/ te weinig aanwezig/ verplichtingen niet nagekomen (5x)
- te weinig resultaat (2x)
- vrijstelling leerplicht (1x)
- gemeld bij RMC (1x)
- aanvraag Wajong-uitkering (1x)
- overdracht naar MEE (1x)
- detentie (1x)
- niet leerbaar (1x)
- naar buitenland (1x).

Situatie startkwalificatie
Het feitelijke beeld op de peildatum 1 oktober 2010 bevestigt bovenstaand beeld en laat zien dat ongeveer een derde van de AKA-leerlingen inderdaad in opleiding is.

Tabel 3.5 – Situatie startkwalificatie AKA (percentages, N = 59)

	Zonder startkwalificatie	Met startkwalificatie
In onderwijs	32	-
Uit onderwijs	68	-

De combinatie van veel ongediplomeerde uitstroom en het feit dat (ook gediplomeerde) AKA-leerlingen nog geen startkwalificatie hebben, leidt ertoe dat ruim twee derde van alle AKA-leerlingen nu als voortijdig schoolverlater kan worden aangemerkt. Aangezien het vooral de gediplomeerde AKA-deelnemers zijn die doorstromen naar vervolgonderwijs, moet worden aangenomen dat het bij de 68 procent VSV-ers hoofdzakelijk gaat om ongediplomeerde uitstroom uit het onderwijs. Het is op dit moment binnen de monitor niet mogelijk om de maatschappelijke positie van de ongediplomeerde AKA-uitstroom te onderzoeken. Om een definitief oordeel te geven over het externe rendement van de AKA zou het nodig zijn om te kijken of de uitstromers op de peildatum betaald werk hebben (of wat hun positie anders is).

3.5 Extern rendement Eigenwijs

33 Leerlingen van Eigenwijs zijn uitgestroomd in 2009-2010. De meeste leerlingen volgden een havo-opleiding (15 leerlingen; 45 procent) of een vmbo-opleiding (13 leerlingen; 39 procent). 4 Leerlingen deden vwo. De gemiddelde leeftijd van de leerlingen is 19 jaar.

Afronden traject en behalen diploma
Bijna de helft van de leerlingen, die op Eigenwijs een opleiding volgden, heeft dit met succes afgerond. De leerlingen van het vwo waren minder succesvol; maar één van de vier leerlingen heeft het opleidingstraject goed afgerond.
Succesvol afronden van het traject betekent in de meeste gevallen het behalen van een diploma. Eén leerling heeft een certificaat behaald, en één leerling heeft de opleiding met een cijferlijst verlaten. Ook enkele leerlingen die de opleiding zonder succes hebben afgerond hebben wel een certificaat behaald of hebben het Flex College verlaten met een cijferlijst of verslag.

Uitstroombestemming
Van alle uitgestroomde Eigenwijs-leerlingen wil ruim 40 procent een andere opleiding gaan volgen. Dit beeld verschilt wel voor de succesvol uitgestroomde en niet-succesvol uitgestroomde leerlingen.
Tweederde van de leerlingen die gediplomeerd zijn uitgestroomd uit Eigenwijs kiest ervoor om na het Flex College verder te studeren; de meesten op het mbo. Toch wil ook bijna 30 procent van de leerlingen gaan werken, hoewel zij niet altijd een startkwalificatie bezitten.

Leerlingen die hun opleiding binnen Eigenwijs niet hebben afgerond hebben heel diverse uitstroombestemmingen:

- hulpverlening (3x)
- vervolgonderwijs (2x)
- werk (2x)
- uitgevallen (2x)
- overig (3x).

Situatie startkwalificatie

Bijna de helft (43%) van de uitstroom van Eigenwijs volgt nog onderwijs. De meeste van hen doen een mbo-opleiding, een enkele gaat naar het vmbo of havo.

Tabel 3.6 – Situatie startkwalificatie Eigenwijs (percentages, N = 28)

	Zonder startkwalificatie	Met startkwalificatie
In onderwijs	43	-
Uit onderwijs	57	-

De percentages zijn gebaseerd op kleine aantallen deelnemers en mogen daarom alleen als indicatie beschouwd worden, maar feit is dat meer dan de helft van de uitstroom geen startkwalificatie heeft en ook geen onderwijs meer volgt. Anders dan de AKA gelden de opleidingstraject van Eigenwijs niet als mogelijk eindonderwijs. Wel is bekend dat Eigenwijs van oudsher een doelgroep bedient met een sterk afwijzende houding ten opzichte van het (reguliere) onderwijs.

3.6 Conclusie extern rendement Flex College

Met uitzondering wellicht van een groot deel van de VAVO-populatie zijn de deelnemers van het Flex College niet zonder meer in staat om een diploma te halen van de opleiding die zij volgen. De problemen waar zij mee kampen waren immers reden om hen naar het Flex College te verwijzen. Zoals we zagen in hoofdstuk 2 gaat het om zware, complexe problematiek. Het extern rendement van het Flex College kan daarom niet zonder meer vergeleken worden met het diplomaresultaat van andere, reguliere scholen of opleidingen.

Een tweede kanttekening die gemaakt moet worden, heeft betrekking op de kwaliteit van de gegevens waarop de berekening van het externe rendement is gebaseerd. Er zitten grote gaten in de registraties. Vanzelfsprekend is het niet zo dat de school deelnemers uit het oog verliest of niet op de hoogte zou zijn van de studieresultaten. Het probleem is van administratieve aard. Dat maakt het moeilijk om een gedegen en compleet beeld te schetsen van het rendement[10].

Diplomaresultaat
Het diplomaresultaat geeft weer hoeveel procent van de uitgestroomde deelnemers een diploma heeft behaald op het Flex College. In tabel wordt een overzicht gegeven.

Tabel 3.7 – Percentage van de uitstroom diploma gehaald

	Diploma gehaald
VAVO	66
Vmbo	75
AKA	34
Eigenwijs	40
Flex College totaal	58

Het diplomaresultaat is geen definitieve maat voor het externe rendement, omdat de trajecten die de deelnemers volgen niet altijd tot een diploma hoeven te leiden. Dat geldt voor het VAVO, waar driekwart van de uitstroom het beoogde traject met succes heeft afgerond. Dat betekent dat een deel is uitgestroomd met certificaten, bijvoorbeeld voor profielverbetering. Voor de AKA geldt dat het diplomaresultaat ook landelijk beneden de vijftig procent ligt. Het gaat om een zware doelgroep voor wie het interne rendement vaak zwaarder weegt dan het diploma behalen. Nader onderzoek kan duidelijk maken wat de actuele situatie is van de uitstromers en in welke mate zij bijvoorbeeld betaald werk hebben gevonden.
Voor het VMBO is het diplomaresultaat, de zwaarte van de doelgroep, in aanmerking genomen relatief hoog. Bemoedigend is bovendien dat vrijwel alle uitstromers met diploma en het merendeel van de uitstroom zonder diploma doorgaat naar vervolgonderwijs.

10 De onderstaande cijfers zijn gebaseerd op gegevens van 299 van de 455 uitstromers. Van de 299 is zowel het diplomaresultaat als de situatie startkwalificatie bekend.

Het diplomaresultaat van Eigenwijs ligt relatief laag in aanmerking genomen dat, anders dan bij de AKA, de trajecten niet voorbereiden op de arbeidsmarkt. Ook de doorstroom naar vervolgonderwijs ligt in vergelijking met VMBO en VAVO relatief laag.

Situatie startkwalificatie

Een tweede maat voor het externe rendement is de situatie startkwalificatie, dat wil zeggen het percentage uitstromers dat op de peildatum van 1 oktober 2010 een startkwalificatie heeft behaald. Het percentage bedroeg op de peildatum 36 procent, allemaal afkomstig van het VAVO en merendeels door het behalen van een havo- of vwo-diploma op het VAVO. Bijna alle andere uitstromers kunnen pas in het vervolgonderwijs (mbo) hun startkwalificatie halen. Van alle uitstroom zonder startkwalificatie zijn het vooral de leerlingen van het onderdeel VMBO die doorstromen naar het mbo.

Tot slot is het ook mogelijk om een tussenbalans op te maken over het aantal voortijdig schoolverlaters van het Flex College: jongeren die zonder startkwalificatie zijn uitgestroomd en op de peildatum geen onderwijs meer volgen.

Tabel 3.8 – Percentage VSV van de uitstroom op de peildatum 2010

	VSV van uitstroom
VAVO	16
Vmbo	12
AKA	68
Eigenwijs	54
Flex College totaal	29

Waardering extern rendement

Het is lastig om een waardering te geven van het externe rendement van het Flex College. In feite gaat het om de eerste uitstroom sinds de start van het Flex College. Een goed referentiepunt om het rendement aan te spiegelen ontbreekt vooralsnog. Later dit jaar worden de rendementscijfers van de Utrechtse School bekend en is het mogelijk een vergelijking tussen beide voorzieningen te maken.

In belangrijke mate kan de huidige meting van het rendement als een nulmeting worden opgevat. Sinds de start van het Flex College wordt hard gewerkt aan verbetering van interne processen. De komende jaren moet blijken of dat ook tot uitdrukking komt in het rendement. Extra aandacht lijkt daarbij nodig voor de onderdelen Eigenwijs en AKA. De rendementcijfers zijn lager dan bij de andere

onderdelen. Mogelijk weegt het behalen van een diploma en de doorstroom naar vervolgonderwijs bij deze onderdelen minder zwaar (ook gezien de doelgroep), maar dan zou in elk geval duidelijk moeten worden welke andere, maatschappelijk en persoonlijk relevante resultaten met de deelnemers worden geboekt.

4 Intern rendement

In het vorige hoofdstuk is het extern rendement van het Flex College besproken. Bij het extern rendement staat de output in termen van behaalde diploma's en de uitstroombestemming centraal. Het succes van het Flex College laat zich echter niet alleen uitdrukken in onderwijsresultaten en een succesvolle schakeling naar vervolgonderwijs of werk, maar ook in de mate waarin de deelnemers zijn geholpen op het gebied van de problemen waarmee zij te maken hebben. Vaak is het oplossen van de problemen, of het ermee leren omgaan een voorwaarde voor het onderwijssucces. Het helpen wegnemen van de belemmeringen die de problemen veroorzaken, duiden we aan als het interne rendement. Het interne rendement heeft twee dimensies. Het zegt iets over de meerwaarde voor de individuele deelnemer, namelijk de mate waarin hij feitelijk geholpen is. Tegelijk is de totale meerwaarde voor alle deelnemers bij elkaar opgeteld een belangrijke indicator voor het succes van het Flex College als geheel.
Een jaar na het eerste onderzoek is het nog niet mogelijk om de meerwaarde op het niveau van het Flex College als geheel te meten. De benodigde gegevens worden nog niet op een systematische en eenduidige manier geregistreerd. Om toch een indicatief beeld te kunnen geven van de bereikte toegevoegde waarde op individueel niveau en de voortgang op het gebied van de registratie zijn interviews gehouden met 18 mentoren[11] van het Flex College. Met deze mentoren is gesproken over deelnemers met complexe problematiek. Het betreft deelnemers die tijdens de eerste meting op het Flex College zaten en ten tijde van de gesprekken met de mentoren (januari/februari 2011) nog steeds op het Flex College verblijven. Alvorens hier op in te gaan, kijken we kort naar het totaal aantal deelnemers dat op het Flex College gebleven is.

4.1 Blijvers en switchers

We maken een onderscheid tussen 'blijvers' en 'switchers'. Onder *blijvers* worden de deelnemers verstaan die in schooljaar 2009-2010 op het Flex College zaten en in het daarop volgende schooljaar nog steeds op hetzelfde onderdeel van het

11 Vmbo 3 mentoren, AKA 3 mentoren, Eigenwijs 3 mentoren, VAVO 9 mentoren. De mentoren van het VAVO zijn geïnterviewd in het kader van een eerder onderzoek naar de achtergronden en kenmerken van VAVO-deelnemers die geen diploma halen. Bron: 'Wel of geen diploma op het VAVO' (Eimers, Jager, Roelofs. KBA, december 2010).

Flex College een opleiding volgen. *Switchers* zijn jongeren die beide schooljaren op het Flex College zitten, maar overgestapt zijn naar een andere opleiding binnen het Flex College.
Van de leerlingen die in schooljaar 2009-2010 op het Flex College zaten, volgt circa een kwart in schooljaar 2010-2011 nog dezelfde opleiding. Bijna 8 procent van de deelnemers is geswitcht naar een andere opleiding binnen het Flex College. De overige leerlingen hebben het Flex College verlaten, al dan niet met diploma, en zijn besproken in het vorige hoofdstuk. Onderstaande tabel geeft een beeld van het percentage deelnemers dat in schooljaar 2010-2011 nog dezelfde opleiding volgt als in schooljaar 2009-2010 (blijvers)[12].

Tabel 4.1 – Aantal blijvers op het totaal aantal deelnemers schooljaar 2009-2010

	Totaal aantal leerlingen 2009-2010	Aantal blijvers	Percentage blijvers
VAVO vmbo-t	82	12	15
VAVO havo	183	33	18
VAVO vwo	82	4	5
VMBO	142	57	40
AKA	105	28	27
Eigenwijs	68	30	44
Totaal Flex College	662	164	25

De onderdelen VMBO en Eigenwijs tellen de meeste blijvers. Dit is niet opvallend, omdat de opleidingsduur van het VMBO en Eigenwijs in principe langer is dan van het VAVO en de AKA-opleiding. De vmbo-t-opleiding en vwo-opleiding van het VAVO zijn in principe eenjarig. De havo-opleiding van het VAVO duurt, afhankelijk van de vooropleiding, één of twee jaar. Ook de AKA-opleiding is een één- of tweejarige opleiding. Uit de tabel blijkt dat toch ook de in principe eenjarige vmbo-t- en vwo-opleiding een klein percentage blijvers heeft.

Tussen schooljaar 2009-2010 en 2010-2011 zijn 34 leerlingen overgestapt naar een andere opleiding binnen het Flex College. In onderstaande tabel is zichtbaar welke switches hebben plaatsgevonden.

12 Deelnemers die zowel in schooljaar 2009-2010 als in schooljaar 2010-2011 op de Rebound verbleven zijn buiten beschouwing gelaten.

Tabel 4.2 – Aantal overstappers naar andere opleiding binnen Flex College

Schooljaar 2009-2010	Schooljaar 2010-2011	Aantal switchers
VAVO vmbo-t	VAVO havo	11
VAVO havo	VAVO vwo	1
VAVO vwo	VAVO havo	3
VMBO	AKA	11
AKA	VAVO	3
Eigenwijs	VAVO	4
Eigenwijs	AKA	1
Totaal switches		34

Eerder gaven we aan dat de instroom van de AKA rechtstreeks vanuit het vmbo groeit (zie par. 2.1). We zien nu dat een belangrijk deel daarvan afkomstig is van het onderdeel VMBO op het Flex College zelf. Een groot deel van de overige switches betreft op- en afstroom binnen het VAVO.

4.2 Intern rendement

Zoals reeds aan de orde kwam in de inleiding van dit hoofdstuk, is het nog niet mogelijk om het intern rendement op het niveau van het Flex College als geheel te meten. Op basis van de interviews met de mentoren van het Flex College kan echter wel een indicatief beeld gegeven worden van de bereikte toegevoegde waarde op individueel niveau en de voortgang op het gebied van de registratie. Tijdens de interviews is specifiek ingegaan op de ondersteuning/begeleiding en het effect hiervan, de progressie (toegevoegde waarde) op leerling-niveau en de manier waarop de progressie gemeten wordt (registratie).

Alvorens conclusies te trekken op het gebied van intern rendement, gaan we afzonderlijk in op de verschillende onderdelen van het Flex College. De VMBO- en AKA-opleiding bevinden zich op eenzelfde schoollocatie en de werkwijze die binnen beide onderdelen gehanteerd wordt, komt grotendeels overeen. Daarom bespreken we het VMBO en de AKA gezamenlijk.

4.3 Intern rendement Vmbo en AKA

Begeleiding en bereikte progressie
Zowel op het VMBO als op de AKA doet een orthopedagoog de intake. Zij voert het intakegesprek met de leerling (eventueel samen met andere betrokkenen, bijvoorbeeld de zorgcoördinator) en stelt een voorlopig handelingsplan op. De mentoren hebben op regelmatige basis gesprekken met de leerling. Gesprekken met de leerling (en eventueel zijn/haar ouders) vinden plaats op een aantal vaste momenten en aanvullend 'wanneer dat nodig is'. Het aantal gesprekken of de periode tussen de gesprekken is sterk afhankelijk van de begeleiding die de leerling nodig heeft.
De AKA-mentoren voeren per jaar in ieder geval vier gesprekken met de deelnemer. De AKA-opleiding is opgebouwd uit vier periodes en elke periode voert de mentor met de deelnemer een POP-gesprek. Tijdens dit gesprek wordt ingegaan op verschillende onderwerpen, onder andere de prestaties ten aanzien van opdrachten, beroepshouding, problemen en competenties.
De mentor schakelt andere partijen (bijvoorbeeld ouders, schoolmaatschappelijk werker) in, als daar aanleiding toe is. Er is een verzuimcoördinator die het verzuim van leerlingen bijhoudt en de contacten onderhoudt met Leerplicht.

De werkwijze op het VMBO en de AKA, waarbij de mentor de centrale contactpersoon is voor de leerling, investeert in een vertrouwensband en zorgt voor regelmatig en direct contact. Dat draagt volgens de geïnterviewde mentoren bij aan het verminderen van en/of beter kunnen omgaan met problemen. De deelnemers worden ook daarnaast intensief begeleid. De mentoren en andere teamleden hebben veel aandacht en tijd voor de deelnemers, bieden een luisterend oor, sporen de deelnemer aan en proberen de deelnemer te blijven motiveren. Omdat de AKA-deelnemers gemiddeld wat ouder zijn de VMBO-ers en deelnemers van Eigenwijs hangt probleemvermindering daar, naar verwachting, ook samen met de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemer. De deelnemers worden ouder en daarmee soms ook 'wijzer'. Enkele mentoren van de AKA-opleiding gaven dit in de interviews ook expliciet aan. Met het merendeel van de (besproken) leerlingen wordt dan ook progressie bereikt.

Voorbeelden die tijdens de interviews aan de orde kwamen:

Problematiek bij start Flex College	*Huidige situatie*
Agressief (bedreigingen, vechten, handtastelijk)	Leerling voelt nu aan wanneer hij gaat 'ontploffen' en kan dit aangeven. Leerling heeft een veel beter zelfinzicht gekregen.
Voelde zich nergens welkom en dit uitte zich in angstaanvallen en paniek	Inmiddels komen de angst-/paniekaanvallen veel minder vaak voor, doordat de leerling de thuissituatie een plaats heeft kunnen geven. De vele begeleidingsgesprekken hebben hier aan bijgedragen.
Betrokken bij elk conflict (thuis, bij vrienden, in de klas)	Leerling heeft door gesprekken met de mentor en schoolmaatschappelijk werker geleerd om te reflecteren. Hierdoor is een sterke verbetering opgetreden en is de leerling veel minder vaak betrokken bij conflictsituaties.
Betrokken bij ernstige criminele activiteiten	Leerling heeft geleerd zich beter te gedragen. Door de aanraking met politie en justitie en de schrik die dat met zich meebracht, is hij rustiger en volwassener geworden.
Veel verzuim	Leerling ziet, na gesprekken met en aansporingen van de mentor in dat ze alleen haar diploma kan halen als ze ook daadwerkelijk gemotiveerd is en naar school komt.
Regelmatig slachtoffer van verschillende pesterijen	Leerling heeft, door veel begeleiding en persoonlijke ontwikkeling, geleerd van zich af te bijten en voor zichzelf op te komen;
Problematische thuissituatie	Leerling heeft deze thuissituatie een plaats kunnen geven. De leerling is sterker geworden door 'het leven'. De rol van mentoren en docenten hierbij is luisteren naar de leerling en geven van aandacht als daar behoefte aan is.

Registratie en meten progressie

Er is regelmatig overleg tussen de teamleden (mentoren, docenten) over de leerling (leerling-besprekingen). De betrokkenen worden op deze manier op de hoogte gehouden van de situatie waarin de deelnemer zich bevindt en eventuele ontwikkelingen die gaande zijn. Tevens wordt, in het kader van deze leerling-

besprekingen, per leerling een ‘signaallijst’ gemaakt met daarop punten waar op gelet moet worden bij de leerling. Deze signaallijsten worden besproken en vastgelegd in CIS (Centraal Informatie Systeem). CIS is het leerlingvolgsysteem waar op het VMBO en de AKA gebruik van wordt gemaakt. Alle relevante informatie wordt vastgelegd in dit systeem: informatie over (POP-)gesprekken met de deelnemer, rapportgesprekken met deelnemer en ouder(s), begeleiding, conflictsituaties, signaalpunten met betrekking tot de deelnemer, verzuim, et cetera. CIS bevat onder andere een soort logboek, waarin wordt beschreven wat zich allemaal heeft voorgedaan met betrekking tot de deelnemer. CIS moet gevuld worden door mentoren/docenten. Naast de informatie die de mentor in CIS registreert, houdt hij/zij een eigen map van de deelnemer bij.
Uit de interviews blijkt dat de mentoren positief zijn over CIS, maar ook verbeterpunten zien.

- Een nadeel dat genoemd wordt, is dat je geen melding krijgt bij wijzigingen in CIS (bijvoorbeeld: als een andere docent iets heeft toegevoegd over een bepaalde leerling, krijgt de mentor hier geen melding van).
- De registratie in CIS kost veel tijd. Per dag worden veel gesprekken gevoerd met deelnemers. Niet alle gesprekken worden genoemd in CIS.
- Niet alle docenten houden CIS goed bij en voeren gegevens volledig in (‘soms hoor je iets in de wandelgangen, wat niet in CIS ingevoerd is’), waardoor er geen compleet beeld ontstaat van de deelnemer.
- CIS is alleen op school toegankelijk. Thuis kunnen de mentoren niet in het systeem. Een van de mentoren verwacht dat het systeem beter gevuld zal worden als het ook thuis toegankelijk is.
- CIS bevat geen vast format voor bijvoorbeeld de ‘signaallijsten’. De mentoren voeren nu de signaallijsten in op een ‘open blad’. Aangegeven wordt dat een gestandaardiseerd format wenselijk zou zijn (bijvoorbeeld met categorieën als: leervorderingen, gedrag, aanwezigheid, etc.).

Uit de interviews blijkt dat de mentoren goed op de hoogte zijn van de deelnemer en de problemen waarmee hij/zij te maken heeft en dat informatie hierover ook wordt bijgehouden. Het systematisch volgen van deelnemers is echter nog niet aan de orde.
Bij de mentoren is wel bekend in welke (probleem)situatie een deelnemer zich bevindt, welke doelen zijn gesteld, welke activiteiten zijn ondernomen om de doelen te bereiken, welk effect bepaalde activiteiten (gehad) hebben en op welke aspecten de deelnemer zicht ontwikkeld heeft, maar dergelijke informatie is niet systematisch vastgelegd in gestructureerde rubrieken en vaste categorieën. Een mentor geeft aan dat een eventuele probleemreductie enkel is af te leiden uit het logboek, bijvoorbeeld als er bij het ene schooljaar een groot aantal probleem-

/conflictsituaties beschreven staan waarbij de leerling betrokken is en er bij het daarop volgende jaar een stuk minder beschrijvingen geregistreerd zijn. Eigenlijk zouden, volgens een van de mentoren, de voorlopige handelingsplannen, zoals de orthopedagoog die maakt naar aanleiding van het intakegesprek, regelmatig moeten worden aangepast en uitgebreid. Er wordt echter nog niet (door iedereen) gewerkt met (periodieke) handelingsplannen. Er is wel gesproken over het invoeren van handelingsplannen, waarin beschreven wordt welke stappen gezet moeten worden om doelen in de ontwikkeling van de leerling te bereiken en waarin het evaluatieaspect terugkomt (effect van inspanningen). Dit is echter nog niet goed in praktijk gebracht. De mentoren geven aan dat dit veel tijd zou kosten, maar dat het wel ‘goed' zou zijn als dergelijke aspecten op papier komt te staan.

4.4 Intern rendement Eigenwijs

Begeleiding en bereikte progressie
De mentoren van Eigenwijs geven aan dat het reduceren van problemen belangrijk is, maar geen doel op zich. Het doel is om jongeren hun opleiding met een diploma te laten afronden. Uiteraard wordt wel geïnvesteerd in probleemreductie als dat noodzakelijk is om het diploma te kunnen behalen.

De zorgcoördinator (tevens maatschappelijk werker en mentor) voert het intakegesprek met de leerling. Informatie uit dit gesprek en uit het leerling-dossier draagt zij over aan de mentor. De mentoren voeren de reguliere gesprekken met de leerling. Deze gesprekken vinden in ieder geval elke twee á drie weken plaats, maar ook tussendoor, wanneer daar aanleiding toe is. De mentoren proberen contact te houden met alle leerlingen en reageren op signalen, bijvoorbeeld met betrekking tot studieresultaten, aanwezigheid, studiehouding en -vaardigheden en motivatie.
De aan-/afwezigheid van leerlingen wordt nauwkeurig bijgehouden op Eigenwijs. Elke leerling die te laat op school is, wordt gebeld. De mentor bespreekt de afwezigheid en de reden daarvan met de leerling. Gezocht wordt naar aanknopingspunten: is de leerling afwezig bij bepaalde vakken, op bepaalde tijdstippen, bij bepaalde docenten? Als er na gesprek met de mentor geen verbetering zichtbaar wordt, kan de leerling doorgestuurd worden naar de teamleider.

De insteek voor het aanpakken van problemen is ze bespreekbaar te maken (‘niks is te gek’). Regelmatige gesprekken over een bepaald probleem dragen er vaak al toe bij dat een leerling beter kan relativeren en meer inzicht krijgt in zijn/haar situatie. Als gesprekken alleen niet voldoende zijn denkt de mentor

samen met de leerling na over concrete oplossingen voor een probleem. De inbreng van de leerling is belangrijk. Als de leerling zelf geen oplossing kan bedenken, doet de mentor een voorstel.
Voor specifieke problemen zijn er gerichte ondersteuningsmogelijkheden. Voorbeelden:

- Een leerlinge is zeer perfectionistisch en dat betekent in de praktijk: 'of alles goed doen, of helemaal niks doen'. Ze kan erg opzien tegen een grote hoeveelheid schoolwerk en besluiten niks te doen als het in haar ogen teveel is om allemaal goed te kunnen doen. Om dit probleem aan te pakken, maakt de mentor samen met haar een planning en delen ze het schoolwerk op in 'behapbare proporties'. De mentor en leerlinge 'boksen samen op tegen een grote hoeveelheid schoolwerk'.
- Het niveau van een leerling is hoog genoeg om het diploma te kunnen halen, maar de studiehouding laat regelmatig te wensen over. 'Het is dus een kwestie van studeren'. Om ervoor te zorgen dat een leerling gericht met schoolwerk bezig gaat, kan hij/zij bijvoorbeeld één keer per week deelnemen aan het 'huiswerkuur'.

Als daar aanleiding toe is, schakelt de mentor andere partijen in (bijvoorbeeld Leerplicht, GGZ, Iris Zorg). Tevens kan de mentor ertoe besluiten om te spreken met voor de jongere belangrijke personen, zoals ouder(s) of vriend(in).

De mentoren in het onderzoek zijn zeer betrokken en begaan met de leerlingen. Ze hebben een 'lange adem' en als het nodig is, halen ze 'alles uit de kast'. De leerlingen realiseren zich dat en waarderen dat ook. Het lukt echter niet altijd om leerlingen met succes de opleiding te laten afronden, bijvoorbeeld omdat de problemen waarmee zij te maken hebben van persoonlijke aard zijn. In zulke gevallen probeert de mentor te zorgen voor een succesvolle overdracht naar een vervolgtraject (andere opleiding, werk, hulpverlening).

Registratie en meten progressie
Eigenwijs kent verschillende systemen waar gegevens over de leerling worden geregistreerd, bijvoorbeeld intakedossiers, een leerlingvolgsysteem (LVS), handelingsplannen (plan van aanpak) mentordossiers (onder andere met aantekeningen van gesprekken met leerlingen), notulen van (mentor)vergaderingen, didactische plannen, registratie lesaanwezigheid en algemene aanwezigheid (absentie). Om een eenduidige en uniforme registratie mogelijk te maken, zijn er verschillende formats ontwikkeld. Deze formats overlappen elkaar soms. De standaard formats leiden niet automatisch tot een uniforme verslaglegging. Elke mentor heeft zijn eigen interpretatie en manier van verslaglegging. Bovendien komt het regelmatig voor dat mentoren, vanwege drukte, niet in staat zijn om

gegevens tijdig en volledig in te voeren. De mentoren geven aan het 'evaluatie-aspect' te missen in de formats. Meestal wordt niet expliciet vastgelegd in hoeverre verschillende inspanningen effect hebben gehad. 'Het zit wel in het hoofd van de mentor, maar staat niet op papier'.

Uit de interviews blijkt dat het leerlingvolgsysteem nog niet goed van de grond is gekomen. Niet alle mentoren en docenten zetten informatie in het LVS en omgekeerd maken sommige collega's nog onvoldoende gebruik van de beschikbare gegevens. Momenteel wordt geïnvesteerd in het LVS. Geprobeerd wordt de verschillende registratieformulieren te integreren in het LVS. De bedoeling is dat de mentoren bepaalde informatie verplicht gaan invullen. Het gaat om informatie over de doelen die gesteld worden, de middelen die ingezet worden om doelen te bereiken, de afspraken die gemaakt worden, de voortgang, etc.

Het leerlingvolgsysteem is niet enkel een instrument om leerlingen te volgen, maar ook om informatie uit te wisselen. Uiteraard zijn er ook verschillende momenten waarop leerlingen worden besproken. Eén keer per week komen de mentoren (mentoraat) samen. Het mentoraat bespreekt de plannen van aanpak en is verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan. Een paar keer per jaar zijn er 'signaleringsmomenten', bijvoorbeeld bij de start van het nieuwe schooljaar en als de staatsexamens worden aangevraagd (zijn de jongeren in staat om het examen te halen en welke inspanningen zijn nodig om de kans op slagen te vergroten). Tevens is er één keer per maand een jongerenbespreking met het gehele team (mentoren, overige docenten en medewerkers), waarin belangrijke informatie over leerlingen wordt uitgewisseld. Andere relevante informatie kan bijvoorbeeld ook 'via het postvak' worden overgedragen.

4.5 Intern rendement VAVO

Begeleiding en bereikte progressie
De mentoren hebben de taak van eerstelijnsbegeleiding. Zij voeren de reguliere gesprekken met de leerling, vaak bij aanvang, naar aanleiding van rapporten/toetsweken en wanneer er aanleiding toe is, tussendoor. Hoewel zij proberen met alle leerlingen contact te houden, reageren zij vooral op signalen. Zij letten op zaken als studieresultaten, aanwezigheid, studiehouding en -vaardigheden en motivatie. Wanneer er problemen zijn, zoeken zij contact met de leerling en wanneer nodig worden er meer gesprekken gevoerd.
Leerlingen die extra ondersteuning vragen kunnen terecht bij de mentor voor meer begeleidingsgesprekken. Voor meer specifieke vragen zijn er gerichte on-

dersteuningsmogelijkheden (faalangsttraining bijvoorbeeld). Sinds het schooljaar 2009-2010 is er een zorgcoördinator actief. Leerlingen met zwaardere problematiek worden doorverwezen naar de zorgcoördinator en in voorkomende gevallen wordt ook Leerplicht ingeschakeld. De zorgcoördinator is nieuw en men moet nog wennen aan de mogelijkheid. Er is nog geen vast patroon van verwijzing. De mentor beslist zelf wanneer een verwijzing aan de orde is.

In veel opzichten lijkt de begeleidingsstructuur op die van een 'gewone' middelbare school. Toch zijn er een aantal fundamentele verschillen:

- VAVO-deelnemers blijven vaak maar één jaar, met uitzondering van de deelnemers aan het tweejarige havo-programma. Mentoren geven aan dat zij maar kort de tijd hebben om de deelnemers te leren kennen. Het aantal begeleidingsuren per leerling op het VAVO varieert van één uur voor leerlingen zonder problemen en zes uur voor leerlingen met problematiek. In de praktijk kan het aantal uren dat een leerling extra begeleiding krijgt oplopen tot boven de norm, maar ook dan blijft de periode en tijd die de mentor heeft om de leerling goed te leren kennen beperkt.
- Het VAVO was vroeger een vorm van tweede kans onderwijs voor voornamelijk volwassenen. Tegenwoordig heeft het VAVO vooral een functie voor jonge schoolverlaters die alsnog een diploma proberen te halen of die een hoger diploma proberen te bereiken. In de oude situatie was het VAVO een eigen keuze van volwassen deelnemers. Nu zijn het jonge mensen die rechtstreeks van het voortgezet onderwijs komen. Voor vwo-leerlingen en een deel van de havo-leerlingen geldt nog steeds dat zij een grote mate van discipline en eigen verantwoordelijkheid hebben, maar veel van de vmbo-leerlingen en ook een deel van de havo-leerlingen hebben meer baat bij een strakker regime met meer begeleiding.
- Vergeleken met een gemiddelde havo/vwo-school heeft het VAVO een gelijkwaardige zorgstructuur, met een systeem van mentoren en een bescheiden tweede lijn van ondersteuning. Vergeleken met een vmbo-school is met name de tweede lijn dun bezet: er is geen eigen zorgteam. Men is aangewezen op de mogelijkheden die ofwel elders binnen het ROC of elders binnen het Flex College beschikbaar zijn. Die structuur is echter nog niet werkzaam. Het leidt ertoe dat sommige zwaardere probleemgevallen een zware claim leggen op de begeleidingscapaciteit van mentoren.

De mentoren in het onderzoek geven aan dat het aantal deelnemers met een zware problematiek toeneemt. De cijfers (zie hoofdstuk 2) geven aan dat recent het aantal zwaardere problemen weer lijkt te dalen, maar ten opzichte van enkele jaren geleden zal er zeker sprake zijn van een verzwaring. Zoals aangegeven

behoort ruim een kwart van de VAVO-deelnemers tot de categorie van overbelasten. Mentoren geven aan dat zij meer deskundigheid en tijd nodig hebben om deze meer ingewikkelde gevallen op te kunnen pakken. Die vraag lijkt gerechtvaardigd gezien de beperkte tijd die beschikbaar is voor begeleiding. Het geeft aan dat het VAVO duidelijk twee gezichten heeft: een beperkt deel heeft de kenmerken van de overige onderdelen van het Flex College en zou behoefte hebben aan een vergelijkbare eerste- en tweedelijn van begeleiding; het andere, veel grotere deel lijkt meer op een reguliere school voor voortgezet onderwijs en heeft een passende begeleidingsstructuur.

Registratie en meten progressie
Het VAVO kent een aantal systemen waar gegevens over de deelnemer worden geregistreerd: intake dossiers, mentordossiers over leerlingen, resultaatbeheer/rapportlijsten, opmerkingenlijsten (voor vakdocenten bij resultaatvergaderingen) en PeopleSoft (absentie). De geïnterviewde mentoren oordelen over het algemeen positief over de registratiesystemen. De benodigde informatie is in principe beschikbaar en toegankelijk. Als nadeel wordt geconstateerd, dat niet alle collega's gegevens tijdig en volledig invoeren en omgekeerd dat ook sommige collega's nog onvoldoende van de beschikbare gegevens gebruik maken. Als belangrijkste bezwaar wordt genoemd dat het invoeren van de gegevens, bijvoorbeeld over de gevoerde gesprekken, te veel tijd vergt – tijd die bovendien ten koste gaat van de beschikbare tijd voor begeleiding.

4.6 Conclusie intern rendement

In het kader van het intern rendement wordt gekeken naar de winst die het individu geboekt heeft tijdens zijn periode op het Flex College, ofwel de 'toegevoegde waarde'. De toegevoegde waarde zit in factoren als motivatie, zelfvertrouwen, omgaan met faalangst, omgaan met een problematische thuissituatie en dergelijke. Uit de interviews met de mentoren van het Flex College blijkt dat met het merendeel van de (besproken) leerlingen progressie wordt bereikt. De leerlingen worden intensief begeleid door zeer betrokken mentoren. Zij voeren regelmatig gesprekken met de leerlingen. Als daar aanleiding toe is, worden extra gesprekken met de leerling gevoerd en/of worden andere partijen (ouders, hulpverleners) bij de gesprekken betrokken. Voor specifieke problemen kunnen gerichte ondersteuningsmogelijkheden worden ingezet. De mentoren zetten zich in om, samen met de jongere, problemen op te lossen of leren een jongere (beter) omgaan met de problemen waarmee hij/zij te maken heeft. Vaak is het oplossen van de problemen, of het ermee leren omgaan een voorwaarde voor het onderwijssucces.

De mentoren verwachten dat, als er geen onverwachte dingen gebeuren, de (besproken) leerlingen in staat zijn hun traject succesvol af te sluiten.

De mentoren oordelen positief over de toegevoegde waarde die het Flex College heeft voor de deelnemers. De voorbeelden illustreren hoe bepaalde problemen worden aangepakt en de jongere stap voor stap zich meer op het onderwijs kan richten. Ook de verbinding met de tweede lijn en met betrokkenen van buiten het Flex College draagt daartoe bij.
De mentoren zijn over het algemeen zeer goed op de hoogte van de situatie en voortgang rondom de leerling. Zij kennen de problemen waar de leerling mee te maken heeft, zijn actief betrokken bij het uitgezette traject en spreken regelmatig met de leerling en andere docenten over de voortgang.

Op de verschillende onderdelen van het Flex College wordt fors geïnvesteerd in de registratie. Ingezet wordt op een uniforme registratie en een systematische monitoring. Er wordt nagedacht over een structureel en systematisch gebruik van handelingsplannen. Vooralsnog is de aanpak en werkwijze echter nog volop in ontwikkeling.

Uit de gesprekken komt naar voren dat een goed functionerend registratiesysteem tenminste vier belangrijke functies heeft:
- Het systematisch volgen van de deelnemer wat betreft studieresultaten, aanwezigheid, voortgang op het afgesproken traject en voortgang met het reduceren van problemen.
- Het uitwisselen en overdragen van deze informatie tussen mentoren, docenten en andere betrokkenen.
- Het periodiek kunnen evalueren van de voortgang en ingezette acties.
- Het aan derden kunnen verantwoorden van resultaten.

Op dit moment schieten de registraties nog tekort op deze punten. Daarvoor zijn enkele concrete oorzaken aan te wijzen:
- Binnen de vier onderdelen van het Flex College wordt gewerkt met meerdere en verschillende systemen. De formats die worden gebruikt om problemen of voortgang te beschrijven lopen uiteen. Dat maakt dat verantwoording en uitwisseling moeilijk.
- Verschillende soorten informatie komt nu terecht in verschillende systemen. Daardoor is het lastig om overzicht te houden en het totaalbeeld te zien. Het maakt het moeilijk om een goed evaluatief beeld samen te stellen.
- Het bijhouden van de registratie vormt een aanzienlijke administratieve last voor de docenten en mentoren. Vaak kost het teveel tijd en gaat die tijd ten

koste van de begeleidingsuren. Daarnaast zijn niet alle docenten en mentoren doordrongen van het nut en de noodzaak van een goede registratie.
- De gehanteerde formats binnen de systemen zijn niet altijd gericht op systematische en beknopte invoer van informatie. Soms wordt de gebruiker uitgenodigd om een 'verhaal' te schrijven, waar het wellicht efficiënter zou zijn om een gestandaardiseerd formulier te gebruiken. Ook laten de gehanteerde formats soms te veel ruimte voor eigen interpretatie.

Het zou de kwaliteit van de invoering verbeteren en het aantonen van het intern rendement vergemakkelijken als er meer structuur wordt aangebracht in de wijze van registreren en de informatie wordt ondergebracht in gestructureerde rubrieken en vaste categorieën. Daarbij kan een heldere toelichting en een verplichting tot het invullen van bepaalde rubrieken zorgen voor een meer eenduidige en complete informatieset.

5 Samenvatting en conclusies

Tweede meting: instroom en uitstroom

De tweede meting in de monitoring van het Flex College is uitgevoerd in het najaar van 2010. Net als in de eerste meting is de nieuwe instroom beschreven met als doel om te bepalen in welke mate de deelnemers van het Flex College voldoen aan het profiel van zware, gestapelde problematiek. Voor het eerst is daarvoor nu gebruik gemaakt van een methode die ook bij onderzoek elders in het land wordt gebruikt. De methode biedt mogelijkheden voor vergelijking (benchmarking) met andere voorzieningen, in het bijzonder met de Utrechtse School. Tevens maakt de methode het mogelijk zogenaamde overbelaste jongeren te onderscheiden.

In de tweede meting is nu voor het eerst ook de uitstroom van het Flex College meegenomen. Het onderzoek richt zich op het bepalen van het rendement bij uitstroom in twee opzichten: het externe rendement in termen van behaald diploma/startkwalificatie en het interne rendement in termen van toegevoegde waarde voor de deelnemer (probleemvermindering).

De tweede meting heeft betrekking op 441 nieuwe instromers en 455 uitstromers.

Flex College bereikt de juiste doelgroep

In het onderzoek is gekeken naar het zogenaamde omgevingsrendement van het Flex College. De vraag is of het Flex College, zoals bedoeld, jongeren opneemt die zich kenmerken door een zware, complexe problematiek en daarmee het overige onderwijs in de regio ontlast. In aansluiting op het actuele VSV-beleid van de rijksoverheid hanteren we het begrip 'overbelaste' voor de typering van de doelgroep van het Flex College. De conclusies luiden als volgt:

- De onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs voldoen bijna maximaal aan de doelstelling om overbelasten op te vangen. Het percentage overbelasten in de nieuwe instroom ligt op 90 procent of hoger.
- Ten opzichte van de eerste meting slaagt het Flex College er voor de drie onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs nog beter in om de beoogde doelgroep van overbelasten 'binnen' te krijgen. Het percentage overbelasten is aanzienlijk gestegen.
- De instroom van de onderdelen VMBO, AKA en Eigenwijs komt in grote mate overeen met de deelnemerspopulatie van de Utrechtse School.

- Het onderdeel VAVO wijkt af van de overige onderdelen van het Flex College wat betreft de deelnemerspopulatie. Het percentage overbelasten in de nieuwe instroom ligt op 27 procent, lager nog dan in de eerste meting (34 procent).
- Ondanks de duidelijk andere positie van het VAVO heeft het onderdeel nog altijd een belangrijk aandeel in de opvang van overbelasten in de regio. Van alle ingestroomde overbelasten van het Flex College neemt het VAVO bijna de helft (44%) op.

De algemene conclusie is dat het Flex College doet wat het moet doen als het gaat om de instroom, namelijk overbelasten opvangen.

Extern rendement Flex College voor het eerst gemeten

Met uitzondering wellicht van een groot deel van de VAVO-populatie zijn de deelnemers van het Flex College niet zonder meer in staat om een diploma te halen van de opleiding die zij volgen. De problemen waar zij mee kampen waren immers reden om hen naar het Flex College te verwijzen. Het is lastig om een waardering te geven van het externe rendement van het Flex College. In feite gaat het om de eerste uitstroom sinds de start van het Flex College. Een goed referentiepunt om het rendement aan te spiegelen ontbreekt vooralsnog.

In belangrijke mate kan de huidige meting van het rendement als een nulmeting worden opgevat. Sinds de start van het Flex College wordt hard gewerkt aan verbetering van interne processen. De komende jaren moet blijken of dat ook tot uitdrukking komt in het rendement. Extra aandacht lijkt daarbij nodig voor de onderdelen Eigenwijs en AKA. De rendementcijfers zijn lager dan bij de andere onderdelen. Mogelijk weegt het behalen van een diploma en de doorstroom naar vervolgonderwijs bij deze onderdelen minder zwaar (ook gezien de doelgroep), maar dan zou in elk geval duidelijk moeten worden welke andere, maatschappelijk en persoonlijk relevante resultaten met de deelnemers worden geboekt.

Diplomaresultaat Flex College

Het diplomaresultaat geeft weer hoeveel procent van de uitgestroomde deelnemers een diploma heeft behaald op het Flex College. In tabel wordt een overzicht gegeven.

	Diploma gehaald
VAVO	66
Vmbo	75
AKA	34
Eigenwijs	40
Flex College totaal	58

Het diplomaresultaat is geen definitieve maat voor het externe rendement, omdat de trajecten die de deelnemers volgen niet altijd tot een diploma hoeven te leiden.

- Dat geldt voor het VAVO, waar een deel is uitgestroomd met certificaten, bijvoorbeeld voor profielverbetering.
- Voor de AKA geldt dat het gaat om een zware doelgroep voor wie het interne rendement vaak zwaarder weegt dan het diploma behalen. Nader onderzoek kan duidelijk maken wat actuele situatie is van de uitstromers en in welke mate zij bijvoorbeeld betaald werk hebben gevonden.
- Voor het VMBO is het diplomaresultaat, de zwaarte van de doelgroep, in aanmerking genomen relatief hoog. Bemoedigend is bovendien dat vrijwel alle uitstromers met diploma en het merendeel van de uitstroom zonder diploma doorgaat naar vervolgonderwijs.
- Het diplomaresultaat van Eigenwijs ligt relatief laag in aanmerking genomen dat, anders dan bij de AKA, de trajecten niet voorbereiden op de arbeidsmarkt. Ook de doorstroom naar vervolgonderwijs ligt in vergelijking met VMBO en VAVO relatief laag.

Situatie startkwalificatie Flex College

Een tweede maat voor het externe rendement is de situatie startkwalificatie, dat wil zeggen het percentage uitstromers dat op de peildatum van 1 oktober 2010 een startkwalificatie heeft behaald. Het percentage bedroeg op de peildatum 36 procent, allemaal afkomstig van het VAVO en merendeels door het behalen van een havo- of vwo-diploma op het VAVO. Bijna alle andere uitstromers kunnen pas in het vervolgonderwijs (mbo) hun startkwalificatie halen. Van alle uitstroom zonder startkwalificatie zijn het vooral de leerlingen van het onderdeel VMBO die doorstromen naar het mbo. Tot slot is het ook mogelijk om een tussenbalans op te maken over het aantal voortijdig schoolverlaters van het Flex College: jongeren die zonder startkwalificatie zijn uitgestroomd en op de peildatum geen onderwijs meer volgen.

	VSV van uitstroom
VAVO	16
Vmbo	12
AKA	68
Eigenwijs	54
Flex College totaal	29

Interne rendement positief, maar nog niet meetbaar

In het kader van het intern rendement wordt gekeken naar de winst die het individu geboekt heeft tijdens zijn periode op het Flex College, ofwel de 'toegevoegde waarde'.

- De geïnterviewde mentoren oordelen positief over de toegevoegde waarde die het Flex College heeft voor de deelnemers. De mentoren zijn over het algemeen zeer goed op de hoogte van de situatie en voortgang rondom de leerling. Zij kennen de problemen waar de leerling mee te maken heeft, zijn actief betrokken bij het uitgezette traject en spreken regelmatig met de leerling en andere docenten over de voortgang.
- Op de verschillende onderdelen van het Flex College wordt fors geïnvesteerd in de registratie. Ingezet wordt op een uniforme registratie en een systematische monitoring. Er wordt nagedacht over een structureel en systematisch gebruik van handelingsplannen. Vooralsnog is de aanpak en werkwijze echter nog volop in ontwikkeling.

Op dit moment schieten de registraties nog tekort. Daarvoor zijn enkele concrete oorzaken aan te wijzen:

- Binnen de vier onderdelen van het Flex College wordt gewerkt met meerdere en verschillende systemen. De formats die worden gebruikt om problemen of voortgang te beschrijven lopen uiteen. Dat maakt dat verantwoording en uitwisseling moeilijk.
- Verschillende soorten informatie komt nu terecht in verschillende systemen. Daardoor is het lastig om overzicht te houden en het totaalbeeld te zien. Het maakt het moeilijk om een goed evaluatief beeld samen te stellen.
- Het bijhouden van de registratie vormt een aanzienlijke administratieve last voor de docenten en mentoren. Vaak kost het teveel tijd en gaat die tijd ten koste van de begeleidingsuren. Daarnaast zijn niet alle docenten en mentoren doordrongen van het nut en de noodzaak van een goede registratie.
- De gehanteerde formats binnen de systemen zijn niet altijd gericht op systematische en beknopte invoer van informatie. Soms wordt de gebruiker uitgenodigd om een 'verhaal' te schrijven, waar het wellicht efficiënter zou zijn om een gestandaardiseerd formulier te gebruiken. Ook laten de gehanteerde formats soms te veel ruimte voor eigen interpretatie.

Het zou de kwaliteit van de invoering verbeteren en het aantonen van het intern rendement vergemakkelijken als er meer structuur wordt aangebracht in de wijze van registreren en de informatie wordt ondergebracht in gestructureerde rubrieken en vaste categorieën.

Het Flex College biedt een leeromgeving voor risicoleerlingen van 12 jaar en ouder, die in het reguliere voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (tijdelijk) geen passende vormen van onderwijs en begeleiding kunnen krijgen. Deze leerlingen kunnen in het Flex College worden opgevangen, geobserveerd, gediagnosticeerd en passende vormen van onderwijs en begeleiding ontvangen. Het onderwijs is altijd gericht op de terugkeer naar het reguliere onderwijs, het behalen van een onderwijskwalificatie of toeleiding naar arbeid. Het Flex College biedt naast vmbo en mbo ook havo en vwo aan.

Eind 2009 heeft KBA in opdracht van het Samenwerkingsverband VO-ROC Nijmegen en omgeving onderzoek gedaan naar het rendement van het Flex College. Ten tijde van het onderzoek was het Flex College nog maar één volledig schooljaar actief geweest. De evaluatie had dan ook deels het karakter van een nulmeting: een beschrijving van de deelnemerspopulatie en hun uitgangssituatie.
Eind 2010 is de tweede meting uitgevoerd. Door middel van dossieronderzoek zijn gegevens verzameld van deelnemers die na de nulmeting zijn ingestroomd. Daarnaast is de uitstroom van het Flex College in beeld gebracht. Voor bepaling van het externe rendement is onderzocht of de uitstromers een diploma hebben behaald en/of er een succesvolle schakeling heeft plaatsgevonden naar een vervolgopleiding of betaald werk (uitstroombestemming). Tevens is gekeken naar het interne rendement, dat wil zeggen de toegevoegde waarde van de trajecten in termen van probleemvermindering, persoons- en talentontwikkeling en gedragsverbetering

ISBN 978 90 77202 59 3
NUR 840